

Landbrukets utviklingsfond

Årsrapport 2020
v 1.2

26.04.2021

Landbruksdirektoratet
Eanandoallodirektoráhtta

Rapport: **Ársrapport 2020 for Landbrukets utviklingsfond v 1.2**

Dato: **26.04.2021**

Ansvarlig: **Landbruksdirektoratet**

Bidragstere: **ADO, ARA og ALP**

Rapport-nr.: **21/3-20**

Forsidebilde: **[Evt. bildekreditering]**

KOMMENTAR/RETTELSE TIL LUF-RAPPORTEN 2019

I LUF-rapporten for 2019 var det lagt inn to ulike prognoser for utbetaling i 2020. Prognosen for utbetaling i 2020 på 1 574 mill. kroner som kommer frem i LUF-rapport 2019 var feil. Prognosen var 1 700,353 mill. kr, slik det kommer frem på side 24 i LUF-rapport 2019. Videre manglet prognoser for disse virkemidlene for 2020:

- RT-ordningen
- IPT-2
- Presis
- Regionale matfaglige kompetansenettverk
- KIL
- Adm. kostnader LUF

For ytterligere forklaringer se ellers pkt 2.7 i denne rapporten.

BAKGRUNN FOR Å UTARBEIDE EN NY VERSJON 1.1 AV ÅRSRAPPORTEN

Årsrapport for Landbrukets utviklingsfond 2020 ble sendt til LMD 15. mars 2021. Videre ble det 8. april sendt rettelser og tillegg til årsrapporten til LMD. I ettertid har det også vært behov for å gjøre oppdateringer og presiseringer i rapporten. Endringene som i hovedsak gjelder prognosene og at det er lagt til grunn en annen måte å beregne det totale ansvaret for rentestøtteordninga på for fondet, er såpass omfattende at det av den grunn er utarbeidet en revidert versjon.

Denne versjonen som ble sendt til LMD 16.april erstatter tidligere oversendt versjon 1.0, samt oversendte rettelser og tillegg.

BAKGRUNN FOR Å UTARBEIDE EN NY VERSJON 1.2 AV ÅRSRAPPORTEN

Denne versjonen som ble sendt til LMD 26.april erstatter tidligere oversendt versjon 1.1.

Denne versjonen inneholder korreksjoner av prognosen av renteinntekter, samt inntekter og utbetalinger for skogsbilveier i 2021 og 2022.

1	Leders beretning	5
2	Introduksjon til fondet og hovedtall	6
	2.1 Landbrukets utviklingsfond (LUF).....	6
	2.2 Organisasjon og ledelse.....	6
	2.3 Innovasjon Norge.....	7
	2.4 Stiftelsen Norsk Mat (tidligere Matmerk).....	7
	2.5 Utvalgte hovedtall.....	7
	2.6 Egenkapital.....	8
	2.7 Utbetalt i 2020 i forhold til prognose 2020.....	8
	2.8 Landbrukets utviklingsfonds ansvar per 31.12.20.....	10
3	Årets aktiviteter og resultater	11
	3.1 Innvilgningsrammer for 2020.....	11
	3.2 Innvilgede tilskudd 2020.....	12
	3.3 Utbetalte tilskudd fra fondet i 2020.....	13
	3.4 Bedriftsretta midler til investering og utvikling.....	14
	3.5 Inn på tunet-løftet 2.....	14
	3.6 Områderettet innsats.....	15
	3.7 Nasjonale og regionale tilretteleggingsmidler.....	16
	3.8 Rekruttering og kompetanse i landbruket.....	18
	3.9 Forskningsmidler over jordbruksavtalen.....	20
	3.10 PRESIS – presisjonsjordbruk i praksis.....	20
	3.11 Stiftelsen Norsk Mat (tidligere Matmerk).....	21
	3.12 Utviklingsprogrammet.....	21
	3.13 Verdiskapningsprogram for fornybar energi og teknologiutvikling i landbruket.....	21
	3.14 Skogbruk.....	21
	3.15 Oppfølging av handlingsplan mot villsvin.....	24
	3.16 Midler til konfliktforebyggende tiltak jordbruk/reindrift.....	24
	3.17 Spesielle miljøtiltak i jordbruket - SMIL.....	25
	3.18 Tilskudd til drenering.....	26
	3.19 Tilskudd til tiltak i beiteområder.....	26
	3.20 Handlingsplan for plantevernmidler.....	26
	3.21 Klima og miljøprogram.....	27
	3.22 Klimasmart landbruk.....	27
	3.23 Biogass.....	28
	3.24 Støtte til verdensarvområdene og utvalgte kulturlandskap.....	28
	3.25 Utviklingstiltak innen økologisk jordbruk.....	29
	3.26 Utsiktsrydding.....	30
	3.27 Investeringsstøtte i landbruket.....	30
4	Styring og kontroll	31
	4.1 Måloppnåelse.....	31
	4.2 Overholdelse av lover og regler og effektiv ressursbruk.....	31
	4.3 Internkontroll.....	31
5	Framtidsutsikter	32
	5.1 Prognoser for fondet i perioden 2021 – 2022.....	32
	5.2 Prognoser for likviditet for fondet i perioden 2021 – 2022.....	32
	5.3 Prognose for fondet 2021 og 2022.....	33
6	Årsregnskap	34

6.1	Ledelseskommentar til årsregnskapet.....	34
6.2	Oppstilling av bevilgningsrapportering	35
6.3	Fondsregnskap med noter	36

1 Leders beretning

Landbrukets utviklingsfond består av en rekke tiltak og virkemidler innen næringsutvikling, kompetanseheving og klima- og miljøtiltak som skal stimulere til utvikling i landbruksnæringen. Virkemidlene omfatter bla. tilskuddsordninger, utviklingsprogrammer og prosjekter som skal bidra til å styrke og bygge ut næringsgrunnlaget på landbrukseiendommer, samt skape tiltak innen landbruksnæringen.

Midlene tildeles fondet som forvaltes av Landbruksdirektoratet. Forvaltningen av virkemidlene i fondet er spredt på flere aktører, bl.a. Innovasjon Norge, Stiftelsen Norsk Mat (tidl. Matmerk), statsforvalterne, kommunene og fylkeskommunene i tillegg til Landbruksdirektoratet.

Denne årsrapporten dekker det ansvaret som Landbruksdirektoratet har som forvalter av fondet og viser fondets samlede årsregnskap, ansvar og prognoser for fondet. Det gis i tillegg en kort rapportering på status for virkemiddelbruken innenfor de enkelte ordningene det bevilges midler til i fondet, med unntak for virkemidlene forvaltet av Innovasjon Norge og Stiftelsen Matmerk som rapporterer direkte til LMD på resultatet av de virkemidlene som de har forvaltningsansvaret for.

Fondsregnskapet for 2020 viser et resultat på -577,481 mill. kroner og egenkapitalen reduseres således med tilsvarende beløp. Fondets egenkapital pr. 31.12.2020 er på 747,856 mill. kroner.

Fondets ansvar er ved utgangen av 2020 på 1 932,545 mill. kroner. I tillegg kommer ansvar for rentestøtteordningen som per 31.12.20 er beregnet til 90,652 mill. kroner. Fondets ansvar har blitt redusert med 118,4 mill. kroner i 2020, dette er en reduksjon på 6,58 prosent. Hovedårsaken til dette er at flere ordninger er blitt flyttet til fylkeskommunen og ansvaret har blitt overført til dem. Dette ansvaret kommer dermed ikke frem av denne rapporteringen.

Prognosene for 2021 tilsier at fondet vil få reduserte utbetalinger, men vil fortsette å gå med underskudd, noe som vil redusere egenkapitalen tilsvarende. Utbetalingene ville gitt redusert ansvar dersom tilskuddsrammen for virkemidlene i fondet var uendret. Men siden tilskuddsrammen er høyere enn inntektene til fondet, har ansvaret også økt vesentlig de senere år. Det forventes ingen vesentlig reduksjon i ansvaret på kort sikt, fordi prognosene for utbetalingene er høyere enn prognosen for inntektene til fondet.

Prognosen viser at likviditeten og egenkapitalen de neste to årene vil bli ytterligere redusert. Egenkapitalen er ifølge prognosen tapt i 2022 og direktoratet anbefaler sterkt at egenkapitalen og likviditeten styrkes gjennom tilførsel av engangsmidler, slik at fondet kan betjene ansvaret og forventede utbetalinger. Kapitalsituasjonen og likviditetsutviklingen for LUF må holdes under oppsikt.

Jørn Rolfsen

Administrerende direktør

Landbruksdirektoratet

2 Introduksjon til fondet og hovedtall

2.1 Landbrukets utviklingsfond (LUF)

Vedtektene for LUF er fastsatt av Landbruks- og matdepartementet (LMD) 6. desember 2002, jf. vedtak V i St.prp. nr. 92 (2000 – 2001), behandlet i Stortinget og endret 19. desember 2014. Fondsmidlene blir bevilget av Stortinget, normalt sammen med behandlingen av proposisjonen om jordbruksoppgjøret og i Prop. 1 S for Landbruks- og matdepartementet. Fondets kapital er plassert på rentebærende konto innenfor Statens konsernkontoordning i Norges Bank samt gjennom Innovasjon Norges (IN) utlånsvirksomhet.

Fondsmidlene kan brukes til:

- tiltak som tar sikte på å styrke og bygge ut næringsgrunnlaget på landbrukseiendommer. Dette gjelder også om landbrukseiendommen er en del av en kombinert arbeidsplass
- aktivitetsfremmende tiltak innen eller i tilknytning til landbruksnæringene.

Landbrukets utviklingsfond blir tilført midler

- gjennom jordbruksavtalen, kap. 1150 - Til gjennomføring av jordbruksavtalen m.m., post 50 Tilskudd til Landbrukets utviklingsfond
- utenfor avtalen, kap. 1149 - Verdiskapnings- og utviklingstiltak i landbruket, post 71 Tilskudd til verdiskapningstiltak i skogbruket.

2.2 Organisasjon og ledelse

LMD fastsetter forskrifter og/eller nærmere regler for forvaltningen av de ulike ordningene under fondet og fordeler midlene til tilskuddsforvalterne. De ulike forvaltningsorganene kan fastsette utfyllende retningslinjer der det er behov for dette.

Landbruksdirektoratet har regnskapsføreransvaret for fondet. Fondets regnskap føres etter kontantprinsippet. Av den grunn vises ikke ansvaret, som er forpliktelser fondet har overfor betalingsmottakere, i selve regnskapet. Ansvaret vises i egen tabell og er benyttet i forbindelse med vurderingen av den økonomiske situasjonen til fondet. I henhold til fondets vedtekter skal Landbruksdirektoratet forvalte fondet ved å utbetale midler til de enkelte tilskuddsforvalterne etter nærmere avtale. Ordningen med rentestøtte blir ikke tildelt innvilgningsramme på lik linje med andre ordninger, kun beregnet beløp til utbetaling.

Forvaltningen av fondet og de tilskuddsordningene som blir finansiert av fondet, følger de krav som er satt til statlig økonomistyring i økonomiregelverket for staten og ellers det som følger av vedtektene og annet regelverk for de ulike ordningene. Landbruksdirektoratets utgifter til administrasjon av fondet blir dekt av fondsmidlene etter nærmere retningslinjer og rammer fastsatt av LMD. Rammer og forutsetninger for tilskudd og/eller lån fra fondet blir fastsatt i de årlige jordbruksoppgjørene og i forbindelse med Stortingets behandling av proposisjonen om jordbruksoppgjøret og Prop 1.S.

Opgaven med forvaltning av tilskuddsordninger innenfor LUF gis til tilskuddsforvalterne gjennom årlige tildelings-/oppdragsbrev fra LMD og direktoratet. Årsrapporten med regnskap for 2020 baserer seg på rapportering fra tilskuddsforvalterne.

2.3 Innovasjon Norge

Innovasjon Norge (IN) forvalter tilskuddsrammen for flere ordninger som er en del av LUF.

IN har ansvar for oppfølging av flere ordninger:

- Verdiskapningsprogram for fornybar energi og teknologiutvikling i landbruket
- Bedriftsretta midler til investering og utvikling (IBU-ordningen)
- Utviklingsprogrammet
- Rentestøtte (avviklet, men det foretas fremdeles utbetalinger av ansvar for tidligere tilsagn)
- Investeringslån i landbruket /avviklet, men det innbetales fremdeles avdrag på utestående lån).

Landbruksdirektoratet skal i henhold til tildelingsbrevet fra LMD overføre midler terminvis 4-6 ganger per år til IN. Hver måned rapporterer IN hvilke ordninger de har gjort utbetalinger på, og direktoratet bokfører dette i resultatregnskapet til LUF. Differansen mellom overførte terminvise beløp og utbetaling av tilskudd kommer frem av balansen i LUF-regnskapet som «A kto LUF-IN». Tapsavsetningen til risikolån landbruk bevilget over IBU-ordningen er bokført i balansen i LUF-regnskapet.

Innovasjon Norge avlegger egen rapport til LMD på bruken av midlene i tråd med rapporteringskalender fra Nærings- og fiskeridepartementet. Det fremgår derfor ingen detaljert resultatrapportering på INs ordninger i årsrapporten til LUF.

2.4 Stiftelsen Norsk Mat (tidligere Matmerk)

Landbruksdirektoratet overfører tildelte midler fra LUF til Stiftelsen Norsk Mat terminvis 4-6 ganger per år. Ettersom midlene til stiftelsen bevilges gjennom tilskuddsbrev fra LMD leveres egen rapportering til LMD på bruken av disse midlene. Det fremgår derfor ingen detaljert resultatrapportering på virkemiddelbruken til stiftelsen i årsrapporten til LUF.

2.5 Utvalgte hovedtall

Nøkkeltall (mill. kroner)	Regnskap 2020	Regnskap 2019	Regnskap 2018
Beholdninger på konto i Norges Bank	658,601	1 193,634	1 544,210
Årlig tilført fondet	1 335,158	1 263,374	1 259,735
Årlig utbetalt	1 912,639	1 647,770	1 394,523
Resultat	-577,481	-384,397	-134,788
Ansvar	1 932,545	2 711,194	2 670,750
Egenkapital	747,856	1 325,338	1 709,734

LUF får en årlig ramme for innvilgning av nye tilskudd i forbindelse med jordbruksforhandlingene. Justering kommer frem i stortingsproposisjonen etter jordbruksforhandlingene og i LMDs budsjettproposisjon til Stortinget i forbindelse med fremleggelse av statsbudsjettet, Prop.1 S. Fondets ansvar og egenkapital er utdypet i pkt 2.6 og 2.8.

2.6 Egenkapital

Fondets egenkapital ble i 2020 redusert med 577,481 mill. kroner til 747,856 mill. kroner.

Ifølge tabellen forventes det et underskudd på 450,390 mill. kroner i 2021, med dagens prognose for utbetalinger og inntekt basert på Prop. 1 S (2020-2021). Prognosene viser at egenkapitalen vil bli negativ i 2022 dersom fondet ikke tilføres kapital. Det er da heller ikke dekning for forventet utbetaling i 2022. Prognoser for 2021 og 2022 er ytterligere omtalt under pkt. 5.

Tall i mill. kroner					
	Regnskap 2018	Regnskap 2019	Regnskap 2020	Prog. 2021	Prog. 2022
Egenkapital					
01.01.	1 844,522	1 709,734	1 325,338	747,856	297,466
31.12.	1 709,734	1 325,338	747,856	297,466	(111,251)
Endring	(134,788)	(384,397)	(577,481)	(450,390)	(408,718)

Tabellen under viser fordelingen av egenkapitalen.

Tall i mill. kroner					
	Regnskap 2018	Regnskap 2019	Regnskap 2020	Prognose 2021	Prognose 2022
Egenkapital i LUF	1 709,734	1 325,338	747,856	297,466	(111,251)
Innestående Norges Bank, inkl. a konto IN	1 620,816	1 283,118	744,578	273,594	(120,450)
Utestående investeringslån	127,379	83,204	47,655	23,872	9,199
Tapsfond BU risikolån	38,461	40,947	44,288	-	-
Kortsiktig gjeld	-	0,037	0,088	-	-
Utestående fordringer	-	-	-	-	-

2.7 Utbetalt i 2020 i forhold til prognose 2020

I LUF-rapporten for 2019 var det lagt inn to ulike prognoser for utbetaling i 2020. Prognosen for utbetaling i 2020 på 1 574 mill. kroner som kommer frem i LUF-rapport 2019 var feil. Prognosen som var utarbeidet for 2020 var 1 700,353 mill. kroner, slik det kommer frem på side 24 i LUF-rapport 2019.

Utgangspunktet for tabellen under er derfor prognosen på 1 700,353 mill. kroner. Hovedårsaken til avviket mellom prognosert og faktisk utbetalt for 2020, er at det ikke var lagt inn prognose for utbetalingene til fylkeskommunene for RT-midlene. I 2020 ble årets ramme, ansvar og overført fra tidligere år, utbetalt i sin helhet til fylkeskommunene. Samlet utgjør dette 145,3 mill. kr. Det var heller ikke lagt inn prognose for utbetaling til fylkeskommunen vedr. regionale matfaglige kompetansenettverk (14,7 mill. kroner i faktisk utbetalt), Inn på tunet 2 (0 kroner i faktisk utbetalt), PRESIS (4 mill. kroner i faktisk utbetalt), KIL (6,7 mill. kroner i faktisk utbetalt), administrasjonskostnader for direktoratets forvaltning av LUF (3,9 mill. kroner i faktisk utbetalt) og tapsavsetning risikolån (4 mill. kroner i faktisk utbetalt).

I tillegg var det er avvik i prognosen for utbetaling av IBU-midler for 2020 på 63 mill. kroner sammenlignet med faktisk utbetalt. Avviket mellom prognose og faktisk utbetaling på ordningen ut over dette skyldes økte utbetalinger som følge av stor pågang etter IBU-midler.

Videre ble det utbetalt mindre enn prognosen som var satt for en rekke virkemidler. Samlet kommer avvik frem av tabellen som viser utbetalt i forhold til prognose 2020.

Sum utbetalt 2020 er i denne tabellen 1869,4 mill. kroner (utbetalt på ordninger), mens den i tabell under pkt 2.5 og 5.1 er 1912,6 mill. kroner (årsregnskapet). Differansen gjelder i hovedsak skogsbilveier hvor det er utbetalt 42 mill. kroner via LUF i 2020. Regnskapsteknisk er disse

utbetalingene flyttet til kap 1149.71 hvor midler er tildelt direktoratet (note 1 pkt 6.3 i årsregnskapet).

Tall i mill. kroner		Utbetalt i		Avvik
		2020	2020	2020
Bedriftsretta midlar til investering og utvikling	IN	695,6	632,5	63,1
Nasjonale tilretteleggingsmidlar	Ldir	1,0		1,0
Inn på tunet-løftet del 2	Ldir	-		-
Regionale tilretteleggingsmidlar	FK	145,3		145,3
Områderetta innsats	LMD	-		-
<i>Arktisk landbruk</i>	LMD	1,0	2,8	-1,8
<i>Fjellandbruket</i>	LMD	0,7	2,0	-1,3
Rekruttering og kompetanse i landbruket		-		-
<i>Nasjonalt rekrutteringsprosjekt</i>	LMD	1,1		1,1
<i>Regionale kompetansenettverk for lokalmat</i>	FK	14,7		14,7
<i>Regionale tilskott til rekruttering og kompetanseheving</i>	FK	14,0	14,0	-
<i>Nasjonal modell for vaksenagronom</i>	FK	17,0	17,0	-
<i>Mentorordning</i>	LMD/ NRL	3,5	5,0	-1,5
Forsking og utvikling	Ldir	81,5	93,0	-11,5
PRESIS- Presisjonsjordbruk i praksis	LMD	4,0		4,0
Matmerk	Matmerk	63,0	63,0	-
Utviklingsprogrammet	IN	83,5	88,1	-4,6
Verdiskapingsprogrammet for fornybar energi og teknologiutvikling i landbruket	IN	88,5	94,1	-5,6
Skogbruk	Ldir	247,2	251,0	-3,8
Oppfølging av handlingsplan mot villsvin	LMD	2,0	2,0	-
Midlar til konfliktforeb. tiltak jordbruk/reindrift	Ldir	2,1	3,0	-0,9
Spesielle miljøtiltak i jordbruket (SMIL)	Ldir	125,5	127,0	-1,5
Drenering	Ldir	73,2	80,0	-6,8
Tilskott til tiltak i beiteområde	SF	20,9	20,0	0,9
Handlingsplan for plantevernmidlar	Ldir	12,6	13,0	-0,4
Klima- og miljøprogram	Ldir	22,7	25,0	-2,3
Klimasmart landbruk	Ldir	13,7	16,0	-2,3
Biogass	Ldir	5,6	5,0	0,6
Støtte verdsarvområda og utvalde kulturlandskap	Ldir	31,3	46,8	-15,5
Utviklingstiltak innen økologisk jordbruk	Ldir/SF	26,2	35,4	-9,1
Administrasjonskostnader	Ldir	3,9		3,9
Utsiktsrydding	Ldir	5,4	9,2	-3,8
Investeringsstøtte i landbruket	IN	21,6	25,0	-3,4
KIL	Ldir	6,7		6,7
Omdømmeprosjekter	LMD		0,5	-0,5
Sum avvik eksl. rentestøtte		1 835,1	1 670,4	165,3
Tapsavsetning risikolån	IN	4,0	-	4,0
Fylkesvise BU - midler, <i>rentestøtte</i>	IN	30,3	30,0	0,3
Sum, inkl. rentestøtte og tapsavsetning		1 869,4	1 700,4	169,6

2.8 Landbrukets utviklingsfonds ansvar per 31.12.20

Tall i mill. kroner		Ansvar	Ansvar	Endring
		31.12.19	31.12.20	2020
Bedriftsretta midlar til investering og utvikling	IN	725,747	661,224	-64,523
Nasjonale tilretteleggingsmidlar	Ldir	0,942	13,408	12,466
Inn på tunet-løftet del 2	Ldir	-	-	-
Regionale tilretteleggingsmidlar	FK	94,944	-	-94,944
Områderetta innsats	LMD			
<i>Arktisk landbruk</i>	LMD	2,000	5,009	3,009
<i>Fjellandbruket</i>	LMD	2,734	4,743	2,009
Rekruttering og kompetanse i landbruket				
<i>Nasjonalt rekrutteringsprosjekt</i>	LMD	-	0,910	0,910
<i>Regionale kompetansenettverk for lokalmat</i>	FK	-	-	-
<i>Regionale tilskott til rekruttering og kompetanseheving</i>	FK	-	-	-
<i>Nasjonal modell for vaksenagronom</i>	FK	-	-	-
<i>Mentorordning</i>	LMD/ NRL	1,200	1,689	0,489
Forsking og utvikling	Ldir	21,098	12,562	-8,537
PRESIS- Presisjonsjordbruk i praksis	LMD	-	-	-
Matmerk	Matmerk	-	-	-
Utviklingsprogrammet	IN	86,938	120,353	33,415
Verdiskapingsprogrammet for fornybar energi og teknologiutvikling i landbruket	IN	120,560	112,555	-8,005
Skogbruk	Ldir	281,577	278,902	-2,675
Oppfølging av handlingsplan mot villsvin	LMD	-	-	-
Midlar til konfliktforeb. tiltak jordbruk/reindrift	Ldir	2,990	2,643	-0,347
Spesielle miljøtiltak i jordbruket (SMIL)	Ldir	326,486	341,891	15,405
Drenering	Ldir	166,003	166,729	0,726
Tilskott til tiltak i beiteområde	SF	27,309	29,760	2,451
Handlingsplan for plantevernmidlar	Ldir	12,566	11,611	-0,955
Klima- og miljøprogram	Ldir	41,036	43,016	1,980
Klimasmart landbruk	Ldir	7,186	5,248	-1,938
Biogass	Ldir	-	-	-
Støtte verdsarvområda og utvalde kulturlandskap	Ldir	51,306	67,113	15,807
Utviklingstiltak innen økologisk jordbruk	Ldir/SF	16,381	25,039	8,658
Administrasjonskostnader	Ldir	-	-	-
Utsiktsrydding	Ldir	12,500	7,121	-5,379
Investeringsstøtte i landbruket	IN	38,394	16,817	-21,576
KIL	Ldir	11,059	4,202	-6,856
Sum		2 050,955	1 932,545	-118,410

I tillegg til fondet ansvar per 31.12.20 som er oppgitt i tabellen kommer ansvaret for virkemidlet Rentestøtte som IN har beregnet til 90,652 mill. kroner. Det er ikke beregnet ansvar for tapsavsetning risikolån.

3 Årets aktiviteter og resultater

LUF-midler over jordbruksavtalen inngår i Statsbudsjettet under LMDs budsjettproposisjon. Tilskuddsrammen med endringer som det rapporteres på for 2020, kommer frem av Prop 1. S (2019-2020).

3.1 Innvilgningsrammer for 2020

Tall i mill. kroner		Innvilgnings- ramme 2020	Inndratt i 2020	Overført fra 2019	Til disposisjon 2020
Bedriftsretta midlar til investering og utvikling	IN	634,500	60,832	62,972	758,304
Nasjonale tilretteleggingsmidlar	Ldir	14,000	0,265	0,642	14,906
Inn på tunet-løftet del 2	Ldir	3,000	-	-	3,000
Regionale tilretteleggingsmidlar	FK	48,000	-	2,354	50,354
Områderetta innsats	LMD	-	-	-	-
<i>Arktisk landbruk</i>	LMD	4,000	0,109	0,045	4,154
<i>Fjellandbruket</i>	LMD	4,000	0,500	0,005	4,505
Rekruttering og kompetanse i landbruket		-	-	-	-
<i>Nasjonalt rekrutteringsprosjekt</i>	LMD	2,000	-	-	2,000
<i>Regionale kompetansenettverk for lokalmat</i>	FK	14,700	-	-	14,700
<i>Regionale tilskott til rekruttering og kompetanseheving</i>	FK	14,000	-	-	14,000
<i>Nasjonal modell for vaksenagronom</i>	FK	17,000	-	-	17,000
<i>Mentorordning</i>	LMD/ NRL	4,000	-	-	4,000
Forskning og utvikling	Ldir	82,000	0,404	4,631	87,035
PRESIS- Presisjonsjordbruk i praksis	LMD	4,000	-	-	4,000
Matmerk	Matmerk	63,000	-	-	63,000
Utviklingsprogrammet	IN	91,300	3,197	54,278	148,775
Verdiskapingsprogrammet for fornybar energi og teknologiutvikling i landbruket	IN	87,000	13,593	-5,602	94,991
Skogbruk	Ldir	257,000	35,712	13,348	306,060
Oppfølging av handlingsplan mot villsvin	LMD	2,000	-	-	2,000
Midlar til konfliktføreb. tiltak jordbruk/reindrift	Ldir	3,000	0,524	5,723	9,248
Spesielle miljøtiltak i jordbruket (SMIL)	Ldir	127,000	38,396	22,833	188,229
Drenering	Ldir	68,000	22,792	105,874	196,665
Tilskott til tiltak i beiteområde	SF	23,000	1,989	1,995	26,984
Handlingsplan for plantevernmidlar	Ldir	12,000	0,018	0,129	12,147
Klima- og miljøprogram	Ldir	24,000	4,900	4,310	33,210
Klimasmart landbruk	Ldir	8,000	-	9,435	17,435
Biogass	Ldir	5,000	-	0,572	5,572
Støtte verdsarvområda og utvalde kulturlandskap	Ldir	46,778	6,876	6,584	60,238
Utviklings tiltak innen økologisk jordbruk	Ldir/SF	34,000	2,421	3,667	40,088
Administrasjonskostnader	Ldir	3,895	-	-	3,895
Utsiktsrydding		-	0,611	5,899	6,510
Investeringsstøtte i landbruket		-	-	0,348	0,348
KIL	Ldir	-	0,109	-	0,109
Disponibel innvilgningsramme		1 700,173	193,248	300,042	2 193,463
Tapsavsetning risikolån	IN	-	-	-	-
Fylkesvise BU - midler, <i>rentestøtte</i>	IN	31,0	-	-	31,000
Disponibel innvilgningsramme inkl rentestøtte		1 731,173	193,248	300,042	2 224,463

3.2 Innvilgede tilskudd 2020

Tall i mill. kroner		Til disposisjon 2020	Innvilget i 2020	Ubenyttet pr. 31.12.2020
Bedriftsretta midlar til investering og utvikling	IN	758,304	691,906	66,398
Nasjonale tilretteleggingsmidlar	Ldir	14,906	13,766	1,140
Inn på tunet-løftet del 2	Ldir	3,000	-	3,000
Regionale tilretteleggingsmidlar	FK	50,354	50,354	-
Områderetta innsats	LMD	-	-	-
<i>Arktisk landbruk</i>	LMD	4,154	4,070	0,084
<i>Fjellandbruket</i>	LMD	4,505	3,606	0,899
Rekruttering og kompetanse i landbruket		-	-	-
<i>Nasjonalt rekrutteringsprosjekt</i>	LMD	2,000	2,000	-
<i>Regionale kompetansenettverk for lokalmat</i>	FK	14,700	14,700	-
<i>Regionale tilskott til rekruttering og kompetanseheving</i>	FK	14,000	14,000	-
<i>Nasjonal modell for vaksenagronom</i>	FK	17,000	17,000	-
<i>Mentorordning</i>	LMD/ NR	4,000	4,000	-
Forskning og utvikling	Ldir	87,035	73,414	13,621
PRESIS- Presisjonsjordbruk i praksis	LMD	4,000	4,000	-
Matmerk	Matmerk	63,000	63,000	-
Utviklingsprogrammet	IN	148,775	120,133	28,642
Verdiskapingsprogrammet for fornybar energi og teknologiutvikling i landbruket	IN	94,991	94,098	0,894
Skogbruk	Ldir	306,060	280,187	25,873
Oppfølging av handlingsplan mot villsvin	LMD	2,000	2,000	-
Midlar til konfliktføreb. tiltak jordbruk/reindrift	Ldir	9,248	2,256	6,991
Spesielle miljøtiltak i jordbruket (SMIL)	Ldir	188,229	179,254	8,974
Drenering	Ldir	196,665	96,738	99,928
Tilskott til tiltak i beiteområde	SF	26,984	25,381	1,603
Handlingsplan for plantevernmidlar	Ldir	12,147	11,695	0,453
Klima- og miljøprogram	Ldir	33,210	29,605	3,605
Klimasmart landbruk	Ldir	17,435	11,750	5,685
Biogass	Ldir	5,572	5,555	0,017
Støtte verdsarvområda og utvalde kulturlandskap	Ldir	60,238	54,002	6,236
Utviklingstiltak innen økologisk jordbruk	Ldir/SF	40,088	37,314	2,774
Administrasjonskostnader	Ldir	3,895	3,895	0,000
Utsiktsrydding	Ldir	6,510	0,659	5,851
Investeringsstøtte i landbruket	IN	0,348	-	0,348
KIL	Ldir	0,109	-	0,109
Sum		2 193,463	1 910,337	283,126
Tap savsetning risikolån	IN	-	3,972	-3,972
Fylkesvise BU - midler, <i>rentestøtte</i>	IN	31,0	-	-
Sum, inkl. rentestøtte og tapsavsetning		2 224,463	1 914,310	279,153

For Utviklingstiltak innen økologisk jordbruk er det 0,798 mill. kroner mindre i kolonnen ubenyttet pr 31.12.2020 enn i tabell 3.25. Bakgrunn for dette er at virkemidlet Foregangsfylker fremkommer av pkt 3.25 som følge av overføring, men ikke som bevilgning i Prop 1.S.

Administrasjonskostnader gjelder forvaltning av LUF som gjøres av Landbruksdirektoratet.

3.3 Utbetalte tilskudd fra fondet i 2020

Tall i mill. kroner		Til disposisjon 2020	Innvilget i 2020	Utbetalt i 2020
Bedriftsretta midlar til investering og utvikling	IN	758,3	691,906	695,596
Nasjonale tilretteleggingsmidlar	Ldir	14,9	13,766	1,035
Inn på tunet-løftet del 2	Ldir	3,0	-	-
Regionale tilretteleggingsmidlar	FK	50,4	50,354	145,299
Områderetta innsats	LMD	0,0	-	-
<i>Arktisk landbruk</i>	LMD	4,2	4,070	0,952
<i>Fjellandbruket</i>	LMD	4,5	3,606	0,713
Rekruttering og kompetanse i landbruket		0,0	-	-
<i>Nasjonalt rekrutteringsprosjekt</i>	LMD	2,0	2,000	1,090
<i>Regionale kompetansenettverk for lokalmat</i>	FK	14,7	14,700	14,700
<i>Regionale tilskott til rekruttering og kompetanseheving</i>	FK	14,0	14,000	14,000
<i>Nasjonal modell for vaksenagronom</i>	FK	17,0	17,000	17,000
<i>Mentorordning</i>	LMD/NRL	4,0	4,000	3,511
Forsking og utvikling	Ldir	87,0	73,414	81,547
PRESIS- Presisjonsjordbruk i praksis	LMD	4,0	4,000	4,000
Matmerk	Matmerk	63,0	63,000	63,000
Utviklingsprogrammet	IN	148,8	120,133	83,521
Verdiskapingsprogrammet for fornybar energi og teknologiutvikling i landbruket	IN	95,0	94,098	88,509
Skogbruk	Ldir	306,1	280,187	247,150
Oppfølging av handlingsplan mot villsvin	LMD	2,0	2,000	2,000
Midlar til konfliktføreb. tiltak jordbruk/reindrift	Ldir	9,2	2,256	2,079
Spesielle miljøtiltak i jordbruket (SMIL)	Ldir	188,2	179,254	125,454
Drenering	Ldir	196,7	96,738	73,220
Tilskott til tiltak i beiteområde	SF	27,0	25,381	20,941
Handlingsplan for plantevernmidlar	Ldir	12,1	11,695	12,632
Klima- og miljøprogram	Ldir	33,2	29,605	22,725
Klimasmart landbruk	Ldir	17,4	11,750	13,688
Biogass	Ldir	5,6	5,555	5,555
Støtte verdsarvområda og utvalde kulturlandskap	Ldir	60,2	54,002	31,319
Utviklingstiltak innen økologisk jordbruk	Ldir/SF	40,1	37,314	26,235
Administrasjonskostnader	Ldir	3,9	3,895	3,895
Utsiktsrydding	Ldir	6,5	0,659	5,427
Investeringsstøtte i landbruket	IN	0,3	-	21,576
KIL	Ldir	0,109	-	6,748
Sum		2 193,463	1 910,337	1 835,116
Tapsavsetning risikolån	IN	-	3,972	3,972
Fylkesvise BU - midler, <i>rentestøtte</i>	IN	31,000	-	30,348
Sum, inkl. rentestøtte og tapsavsetning		2 224,463	1 914,310	1 869,436

Sum utbetalt 2020 er i denne tabellen 1869,4 mill. kroner (utbetalt på ordninger), mens den i tabell under pkt 2.5 og 5.1 er 1912,6 mill. kroner (årsregnskapet). Differansen gjelder i hovedsak skogsbilveier hvor det er utbetalt 42 mill. kroner via LUF i 2020. Regnskapsteknisk er disse utbetalingene flyttet til kap 1149.71 hvor midler er tildelt direktoratet (note 1 kap 6.3).

3.4 Bedriftsretta midler til investering og utvikling

		Ansvar	Innvilg. -ramme	Disponibel innvilg. -ramme	Innvilget	Inndratt	Utbetalt	Ansvar	Innvilg. -ramme	Disponibel innvilg. -ramme	Prog. utbetalt	Prog. utbetalt
		31.12.19	2020	01.01.20	2020	2020	2020	31.12.20	2021	2021	2021	2022
Bedriftsretta midler til investering og utvikling	IN	725,747	587,000	649,972	644,406	60,83	648,096	661,224	664,500	730,898	670,000	670,000
Administrasjonskostnader	IN	-	47,500	47,500	47,500		47,500	-				
Sum		725,747	634,500	697,472	691,906	60,832	695,596	661,224	664,500	730,898	670,000	670,000
Tapsavsetning risikolån	IN	-	-		3,972		3,972	-	-	0,115		
Sum inkl. tapsavsetning		725,747	634,500	697,472	695,878	60,832	699,569	657,136	664,500	731,013	670,000	670,000

Innovasjon Norge rapporterer direkte til LMD på bruk av disse midlene. Innvilgningsrammen for tapsavsetningen i 2021 vil bli tatt fra avsatt ramme for bedriftsretta midler til investering og utvikling. Prognose for tapsavsetning i 2021 er på om lag 3,9 mill. kroner.

RENTESTØTTE

Tall i mill. kroner		Ansvar	Innvilg. -ramme	Disponibel innvilg. -ramme	Innvilget	Inndratt	Utbetalt	Ansvar	Innvilg. -ramme	Disponibel innvilg. -ramme	Prog. utbetalt	Prog. utbetalt
		31.12.19	2020	01.01.20	2020	2020	2020	31.12.20	2021	2021	2021	2022
Låneramme			-	-					-	-		
Rentestøttebeløp	IN	121,300			-	-	30,348	90,952		-	10,000	10,000
Sum rentestøtte		121,300			-	-	30,348	90,952	-	-	10,000	10,000
Ansvar fra reskontrosystem IN:		121,300										

Siden ordningen er avvirket bevilges det kun midler til å dekke utbetaling av resterende ansvar. Utestående ansvar er på vei ned pga. at porteføljen minker. Tilsagn om rentestøtte genererer utbetalinger over 15 år. Ettersom siste tilsagn om rentestøtte ble gitt i 2015, kan ventes utbetalinger av rentestøtte t.o.m. ut 2030.

Størrelsen på fremtidige utbetalinger er avhengig av renteutviklingen og det totale ansvaret for ordningen kan derfor ikke beregnes eksakt. Ved beregning av ansvar for rentestøtte har Innovasjon Norge lagt til grunn renten for kommende år for alle tilsagn som ligger i systemet per 31.12. Når renten øker beregnes det et økende ansvar, og når renten reduseres beregnes det et redusert ansvar.

Prognosen for 2021 og 2022 er redusert til 1/3 del sammenlignet med beløpet som ble utbetalt for 2020. Dette skyldes at renten for 2020 var 0,6 pst. Før årsskifte 2020/2021, mens den per 1.1.2021 var 0,2 pst.

3.5 Inn på tunet-løftet 2

Tall i mill. kroner		Ansvar	Innvilg. -ramme	Disponibel innvilg. -ramme	Innvilget	Inndratt	Utbetalt	Ansvar	Innvilg. -ramme	Disponibel innvilg. -ramme	Prog. utbetalt	Prog. utbetalt
		31.12.19	2020	01.01.20	2020	2020	2020	31.12.20	2021	2021	2021	2022
Inn på tunet del. 2	Ldir	-	3,000	3,000		-	-	-	3,000	6,000	0,500	7,000
Sum		-	3,000	3,000	-	-	-	-	3,000	6,000	0,500	7,000

Det ble i 2020 utformet et mandat for Inn på tunet-løftet 2. Det ble lyst ut midler til 4 ulike pilotprosjekter som mottok sine tilsagn 1. november 2020. Følgende pilotprosjekter med leveranse høsten 2022 er tildelt midler:

- **Nordland** – Pilotprosjekt innenfor tjenesteområdet skole og pedagogiske tilbud, for grunnskole. Statsforvalteren i Nordland og Nordland fylkeskommune er prosjekteiere og er tildelt 3 mill. kroner.

- **Møre og Romsdal** - Pilotprosjekt innenfor tjenesteområdet skole og pedagogiske tilbud, for videregående skole. Statsforvalteren i Møre og Romsdal er prosjekteier og er tildelt 2,4 mill. kroner.
- **Oslo og Viken** - Pilotprosjekt innenfor tjenesteområdet demensomsorg. Statsforvalteren i Oslo og Viken er prosjekteier og er tildelt 3,0 mill. kroner.
- **Vestland** - Pilotprosjekt innenfor tjenesteområdet psykiatri, rus og arbeidstrening. Statsforvalteren i Vestland er prosjekteier og er tildelt 1,46 mill. kroner.

Inn på tunet løftet (IPT-løftet) skal utvikle og formidle kunnskap om hvordan IPT-tjenester kan bidra til å oppfylle nasjonale, regionale og kommunale mål for velferdstjenester og integrering. Det skal øke kompetansen om og redusere mulige barrierer ved kjøp av IPT-tjenester for å sikre kontinuitet i tilbudene. I tillegg til gjennomføringen av pilotene på de ulike tjenesteområdene skal kunnskapen fra disse deles med eksisterende og mulige kjøpere og tilbydere av IPT-tjenester. Landbruksdirektoratet er i gang med planleggingen av dette arbeidet. Prosjektperioden vil avsluttes februar 2023.

3.6 Områderettet innsats

Tall i mill. kroner		Ansvar	Innvilg. -ramme	Disponibel innvilg. -ramme	Innvilget	Inndratt	Utbetalt	Ansvar	Innvilg. -ramme	Disponibel innvilg. -ramme	Prog. utbetalt	Prog. utbetalt
		31.12.19	2020	01.01.20	2020	2020	2020	31.12.20	2021	2021	2021	2022
Fjellandbruket	SF	0,784	-	0,114	0,100	0,100	0,255	0,400	-	-	0,400	-
Fjellandbruket II	SF	1,950	4,000	4,005	3,606	0,500	0,713	4,343	4,000	4,899	3,000	4,000
Arktisk Landbruk II	SF	2,000	4,000	4,045	4,070	0,109	0,952	5,009	4,000	4,084	3,320	2,730
Sum		4,734	8,000	8,164	7,776	0,709	1,919	9,752	8,000	8,984	6,720	6,730

Områderettet innsats omfatter i 2020 en bevilgning på 8,0 mill. kroner, herunder 4,0 mill. kroner til prosjektet Arktisk landbruk og 4,0 mill. kroner til prosjektet Fjellandbruket. I saksbehandlingen benyttes Agros, og tilskudd gitt av statsforvalteren blir utbetalt av Landbruksdirektoratet.

ARKTISK LANDBRUK

Midlene omfatter Nordland, Troms og Finnmark og skal bidra til utvikling og økt utnyttning av arktisk kvalitet som konkurransefortrinn for landbruket i nordområdene. Statsforvalteren i Troms og Finnmark har et koordinerende ansvar for forvaltning av midlene opp mot øvrige statsforvaltere, fylkeskommuner, næringsorganisasjoner og ev. andre aktører i de aktuelle områdene.

Prioriteringene for 2020 var utvikling av potet-, grønt- og bærnæringen, bedre utnyttelse av beite- og grovfôrressursene, utvikling av nye arenaer for samhandling og samarbeid, aktivitet som kan bidra til å synliggjøre betydningen av å produsere mat i landsdelen, aktiviteter som kan bidra til klimatilpasning eller utslippsreduksjoner og mobilisering for å få frem nye produsenter og nye produkter med basis i det arktiske landbruket. Det ble bevilget 4 mill. kroner i tilskudd til 10 prosjekter i 2020.

FJELLANDBRUKET

Midlene omfatter fjellandbruket i Trøndelag, Innlandet, Vestfold og Telemark og Oslo og Viken, og skal bidra til å styrke grunnlaget for bærekraftig verdiskaping i fjellområdene innenfor tradisjonelt landbruk og bygdenæringer. Statsforvalteren i Trøndelag har et koordinerende ansvar for forvaltning av midlene opp mot øvrige statsforvaltere, fylkeskommuner, næringsorganisasjoner og ev. andre aktører i de aktuelle områdene.

Innretning på og prioritering av midlene er tilpasset regionale behov i de fire fylkene. Felles er prioritering av prosjekter der perspektiv på klima og bærekraft er førende, for eksempel er det gitt støtte til prosjekter innenfor områdene klimasmart landbruk i fjellområdene, utvikling av nye produksjoner og energismarte løsninger, rekruttering og mobilisering, seterkultur og utmarksbaserte næringer. Det er vektlagt å støtte prosjekter der kommunene er prosjekteier og -utvikler i samarbeid med faglag og andre. Hovedvekten av prosjektene er flerårige, og i 2019–2020 er det innvilget støtte til totalt 45 prosjekter.

3.7 Nasjonale og regionale tilretteleggingsmidler

Tall i mill. kroner		Ansvar	Innvilg. -ramme	Disponibel innvilg. -ramme	Innvilget	Inndratt	Utbetalt	Ansvar	Innvilg. -ramme	Disponibel innvilg. -ramme	Prog. utbetalt	Prog. utbetalt
		31.12.19	2020	01.01.20	2020	2020	2020	31.12.20	2021	2021	2021	2022
Sentrale tilretteleggingsmidler	IN	-	-	2,189			-	-	-			
Nasjonale tilretteleggingsmidler	Ldir	-	14,000	14,642	13,766	0,265	1,035	12,466	7,000	8,140	4,332	6,033
Regionale tilretteleggingsmidler	FK	94,944	48,000	50,354	50,354		145,299	-	48,000	48,000	48,000	48,000
Omdømmemidler	LMD	0,942	-	14,748			-	0,942	-	14,748	1,000	
Sum		95,886	62,000	81,933	64,120	0,265	146,334	13,408	55,000	70,888	53,332	54,033

SENTRALE TILRETTELEGGINGSMIDLER

Ordningen er avvirket. Disponibel ramme vil bli tilbakeført til fondet i 2021.

NASJONALE TILRETTELEGGINGSMIDLER

Landbruksdirektoratet fikk fra 2020 ansvaret for å etablere og forvalte den nye ordningen Nasjonale tilretteleggingsmidler (NT) og har i året som gikk, gjennomført de første rundene med utlysning og innvilgning av midlene. Forskrift for midlene ble fastsatt av Landbruks- og matdepartementet i januar 2021.

Formålet med midlene er å bidra til å styrke verdiskapingen i landbruket gjennom tilretteleggende tiltak som bidrar til fellesskapsløsninger innen næringsutvikling og kompetanseheving av nasjonal nytteverdi. Med tilretteleggingstiltak menes ulike former for utviklingsrettede tiltak som har som formål å mobilisere til økt verdiskaping i landbruket. Tiltakene vil variere innenfor de to tilskuddsområdene for ordningen (næringsutvikling og kompetanseheving), og omfatte alt fra prosjekter og utredninger til utvikling av kurs m.m. NT-ordningen har generelt et bredt formål og støtter prosjekter som vil kunne være aktuelle for alle de fire landbrukspolitiske målene.

2020-midlene ble lyst ut på våren med søknadsfrist 1. juni. Etter vurdering av søknadene og innspill fra jordbruksavtalepartene innvilget vi totalt 2,7 mill. kroner til 14 prosjekter. Prosjektene varierer i tematikk, fagområde, type tiltak og hvilken del av landbruksnæringen tiltaket gir nytteverdi og økt verdiskaping for. Både næringsorganisasjoner, rådgivingsapparat og FoU-aktører var blant dem som fikk midler. Prosjektene som ble innvilget skal blant annet resultere i kompetansetilbud knyttet til honningproduksjon, Inn på tunet-tjenester, økonomikurs for lokalmatprodusenter, fagskoleutdanning for hovslagere og opplæring i dyrevelferdsprogrammer for veterinærer.

I jordbruksoppkjøret ble det i tillegg satt av ekstra midler til forprosjekter innen grøntsektoren og til utvikling av program for klimarådgivere. Midlene ble lyst ut i egne utlysninger med frist på høsten. Vi innvilget fire forprosjekter som skal bidra til utvikling av en bærekraftsstrategi og økt etterspørsel etter norsk frukt og grønt, i tråd med målene i grøntrapporten «Grøntsektoren mot 2035». Vi innvilget videre tre prosjekter som skal resultere i program for opplæring av klimarådgivere både innen jordbruk og skogbruk.

REGIONALE TILRETTELEGGINGSTILTAK I LANDBRUKET

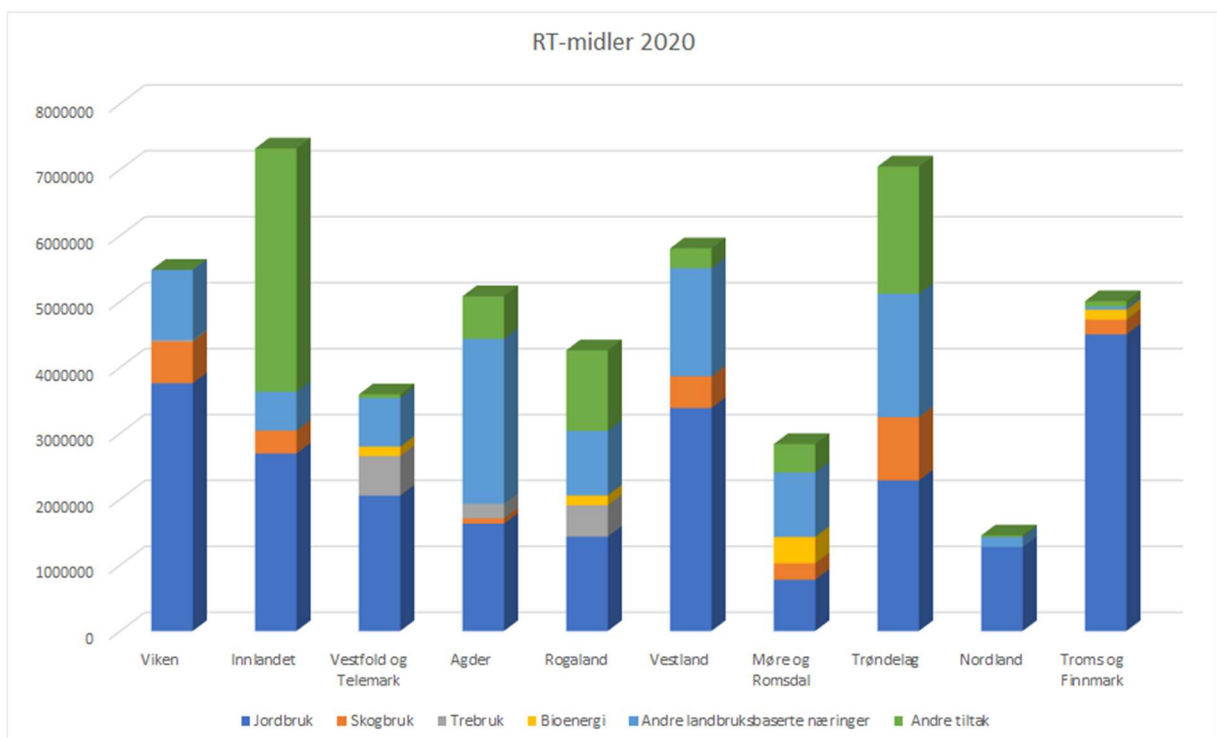
Fra 1. januar 2021 overtok fylkeskommunene forvaltningen av de regionale tilretteleggingstiltakene i landbruket (RT-midlene) og Landbruksdirektoratet overtok det nasjonale forvaltningsansvaret. Fra samme dato ble ny forskrift gjeldende, forskrift om regionale tilskudd til næringsutvikling, rekruttering og kompetanseheving i landbruket. Tidligere ble midlene forvaltet av statsforvalteren og hadde da navnet utviklings- og tilretteleggingsmidler (UT-midler)

Fylkeskommunene fikk også i oppgave å følge opp ansvaret for allerede innvilgede saker fra tidligere års avsetning av UT- midler som ikke var avsluttet per 1. januar 2021. Opplysninger om allerede innvilgende prosjekter ble flyttet fra fagsystemet Saturn og over til Regionalforvaltning.no. Samtidig ble midler for utestående ansvar overført til fylkeskommunene - totalt 90 971 380 kroner.

Midlene skal legge til rette for regional næringsutvikling med mål om å styrke verdiskapingen i landbruket. Det kan gis tilskudd til tilretteleggingstiltak som bidrar til utvikling av konvensjonell eller økologisk drift i landbruket eller til utvikling av andre landbruksbaserte næringer innenfor fastsatte nasjonale og regionale rammer, strategier og prioriteringer.

Fylkeskommunene har i 2020 jobbet mye med å integrere landbruk i sine strategi- og styringsdokumenter. De har også overtatt rollen fra statsforvalterne, som ledere av de regionale partnerskapene innen landbruksbasert næringsutvikling. Rapporteringen fra fylkeskommunene viser at det er et godt samarbeidsklima i partnerskapene. Flere fylker beskriver også et godt samspill mot virkemiddelbruken til Innovasjon Norge.

Fordelingen av RT-midlene har en god forankring mot de regionale næringsprogrammene og føringer fra de regionale partnerskapene. Totalt er det innvilget 47 152 887 kroner til 193 prosjekter i 2020. Det er stor variasjon i type prosjekter som mottar støtte. Selv fremhever fylkeskommunene områder som lokalmat, klimatiltak, dyrehelse og frukt og grønt. Tabellen under viser fordelingen av tilskuddsmidlene på de ulike tiltaksområdene.

Mange av prosjektene som har mottatt UT-midler eller RT-midler har fått sin aktivitet redusert i 2020 som følge av covid-19-restriksjonene, og har dermed sendt forespørsel om utsatt frist.

OMDØMMEMIDLER

Ordningen er avvirket. Det vil bli foretatt en gjennomgang av ansvar og disponibel ramme i 2021.

3.8 Rekruttering og kompetanse i landbruket

Tall i mill. kroner		Ansvar		Innvilg.		Disponibel		Innvilget		ndratt	Utbetalt	Ansvar		Innvilg.		Disponibel		Prog.	
		31.12.19	2020	31.12.20	01.01.20	2020	2020	2020	31.12.20			2021	2021	2021	2021	2022			
	Rekruttering tilskudd til rekruttering og kompetanseheving	FK	-	14,000	14,000	14,000					14,000	-	14,000	14,000	14,000	14,000	14,000	14,000	14,000
	KIL	Ldir	11,059	-	-				0,109		6,748	4,202	-	0,109					
	Mentorordning i landbruket	LMD/NLR	1,200	4,000	4,000	4,000					3,511	1,689	4,000	4,000	4,000	4,000	4,000	4,000	
	Utvikling av digitale løsninger - Voksenagronom	FK	-	2,000	2,000	2,000					2,000	-	2,000	2,000	2,000	2,000	2,000	2,000	
	Nasjonal modell for voksenagronom	FK	-	15,000	15,000	15,000			-		15,000	-	15,000	15,000	15,000	15,000	15,000	15,000	
	Regionale kompetansenettverk for lokalmat	FK	-	14,700	14,700	14,700					14,700	-	14,000	14,000	14,700	14,700	14,700	14,000	
	Nasjonalt rekrutteringsprosjekt	LMD	-	2,000	2,000	2,000					1,090	0,910	-	-	0,910	0,910	-	-	
	Sum		12,259	51,700	51,700	51,700	0,109			57,049	6,801	49,000	49,109	49,109	50,610	50,610	47,000	47,000	

REGIONALE KOMPETANSENETTVERK FOR LOKALMAT

Fra 1. januar 2020 overtok fem av fylkeskommunene forvaltningen av de regionale kompetansenettverkene for lokalmat, og Landbruksdirektoratet fikk det nasjonale forvaltningsansvaret. Tidligere lå det nasjonale ansvaret hos Innovasjon Norge og LMD.

Målgruppen for ordningen er små matbedrifter med inntil 10 ansatte. Dette kan være primærprodusenter eller næringsmiddelbedrifter med mål om å utvikle, foredle og selge kvalitetsprodukter basert på lokale råvarer. I tillegg kan reiselivsprodukter som har utviklingsprosjekter i samarbeid med lokalmatprodusenter også omfattes av ordningen. Utover det matfaglige tilbudet hos kompetansenettverkene, gis det hjelp til å løse markedsutfordringer gjennom Matmerks tilbud innen markedstjenester. Aktiviteten fordeler seg i hovedsak på besøksordningen og gjennomføring av ulike kurs. Fordelingen av midler på denne ordningen er også tema i de regionale partnerskapene.

Kompetansenettverkene er fordelt på 5 ulike regionale aktører:

- Kompetansenettverket i Øst-Norge driftes av Nofima og forvaltningen er lagt til Oslo og Viken fylkeskommune
- Kompetansenettverket i Sør-Norge driftes av Nofima og forvaltningen er lagt til Rogaland fylkeskommune
- Kompetansenettverket i Vest-Norge driftes av Sogn jord- og hagebruksskole og forvaltes av Vestland fylkeskommune
- Kompetansenettverket i Trøndelag driftes av Mære landbruksskole og forvaltes av Trøndelag fylkeskommune
- Kompetansenettverket i Nord-Norge driftes av Nibio Holt og forvaltes av Troms og Finnmark fylkeskommune

Covid-19-pandemien har påvirket denne ordningen i stor grad. Varierende restriksjoner har i perioder gjort det vanskelig å gjennomføre besøk hos foretakene gjennom besøksordningen. Det å gjennomføre planlagte kurs har vært enda vanskeligere i året som gikk. Men det har vært gjort en god jobb med å utvikle digitale kurstilbud, og selv om det har vært noen avlysninger har mange kurs blitt gjennomført. Det har vært en liten dreining mot mer individuell oppfølging for 2020 og flere produsenter har trengt veiledning for å vri omsetningen sin fra restaurantmarkedet til salg i butikk. Det rapporteres om flere nye etablerere innenfor områdene frukt og grønt, rein og

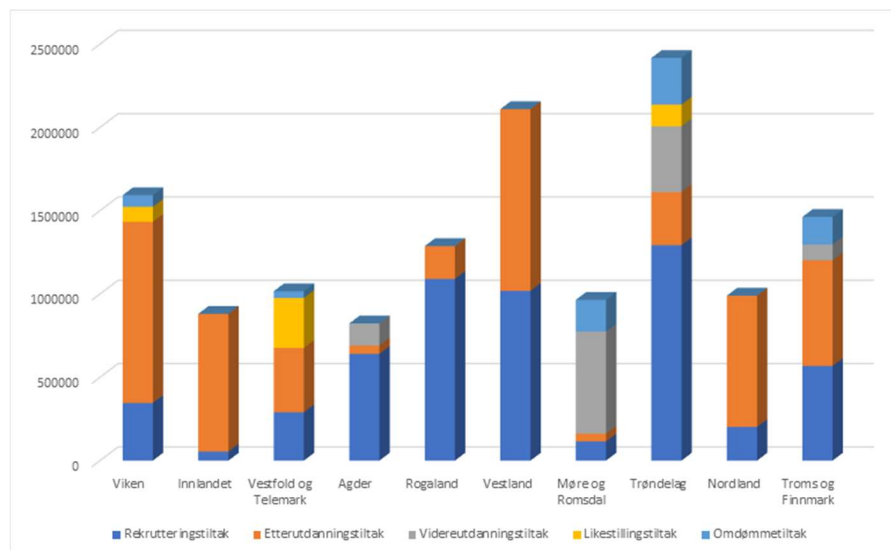
siderproduksjon. Totalt er det gjennomført 172 besøk via besøksordningen og det er avholdt 58 kurs. Fylkeskommunene rapporterer om god måloppnåelse, men opplever at ressursene til nettverkene ikke er tilpasset den store veksten som har skjedd på lokalmatområdet, det er behov for å styrke fagkompetansen på ulike områder.

REGIONALE TILSKUDD TIL REKRUTTERING OG KOMPETANSEHEVING

Ny forskrift for ordningen, forskrift om regionale tilskudd til næringsutvikling, rekruttering og kompetanseheving i landbruket ble gjeldende fra 1. januar 2021.

Tilskuddet skal bidra til rekruttering og kompetanseheving av næringsutøvere som kan ivareta og styrke verdiskapingen i landbruket regionalt. Målgruppen er etablerte og mulige næringsutøvere. Fylkeskommunene skal legge til rette for et godt og fleksibelt opplærings- og utdanningssystem. Prioriterte områder for ordningen er støtte til etterutdanning i landbruket, og tiltak som retter seg mot rekruttering, likestilling og omdømmebygging. Tiltak som bidrar til å styrke rekruttering til landbruksutdanning og etterutdanning for næringsutøvere i landbruket skal prioriteres.

Forvaltningen av ordningen tar utgangspunkt i fylkenes kompetansepoltiske planer, regionalt næringsprogram og føringer fra det regionale partnerskapet. Det rapporteres om god måloppnåelse på ordningen, men på grunn av begrensninger rundt covid-19 har en del tiltak blitt utsatt til 2021. Mange av kursene har blitt gjennomført digitalt, og det har vært en god kompetanseheving på utvikling av digital undervisning. Totalt har det blitt innvilget 13 650 365 kroner over ordningen i 2020 fordelt på 154 ulike tiltak. Tabellen under viser fordelingen av midler fordelt på de ulike tiltaksområdene.

NASJONAL MODELL FOR VOKSENAGRONOM

Midlene disponeres og rapporteres av LMD. Rammen er i sin helhet utbetalt til fylkeskommunene.

NASJONALT REKRUTTERINGSPROSJEKT

Midlene disponeres og rapporteres av LMD. Utbetalingen ble foretatt ved prosjektoppstart. Det forventes at prosjektet er avsluttet og at siste utbetaling blir i 2021.

MENTORORDNINGEN

Norsk Landbruksrådgivning (NLR) får tilskudd fra LMD til mentorordningen gjennom et eget tilskuddsbrev. Ordningens ramme økte fra 2 til 4 mill. kroner i 2020. NLR rapporterer til LMD.

3.9 Forskningsmidler over jordbruksavtalen

Tall i mill. kroner		Ansvar		Innvilg.		Disponibel		Innvilget		Inndratt		Utbetalt		Ansvar	Innvilg.	Disponibel	Prog.	Prog.	
		-ramme	innvilg.	-ramme	innvilg.	-ramme	innvilg.	-ramme	innvilg.	-ramme	innvilg.	utbetalt	utbetalt						
		31.12.19	2020	01.01.20	2020	2020	2020	31.12.20	2021	2021	2021	2021	2022						
Forskningsmidler over jordbruksavtalen																			
Prosjekter forvaltet av Avtalestyret	Ldir	6,150	80,748	85,354	72,162	0,404	71,021	6,887	80,360	93,955	87,514	64,739							
Administrasjonskostnader	Ldir	-	1,252	1,252	1,252	-	1,252	-	1,640	1,640	1,640	1,640							
CO2 komp midler 2017	Ldir	14,948	-	0,026	-	-	9,274	5,674	-	0,026	5,674	-							
Sum		21,098	82,000	86,631	73,414	0,404	81,547	12,562	82,000	95,621	94,828	66,379							

Forskningsmidler over jordbruksavtalen (JA) blir forvaltet av et styre sammensatt av jordbruksavtalepartene. Landbruksdirektoratet er sekretariat for JA-styret, som samarbeider tett med styret for Fondet for forskningsavgift på landbruksprodukter (FFL). JA- og FFL-midlene går under fellesbetegnelsen Forskningsmidlene for jordbruk og matindustri og finansierer forskning og innovasjon i hele verdikjeden fra primærledd til industri og forbrukerledd.

I 2020 innvilget JA-styret i samarbeid med FFL-styret nye prosjekter for omtrent 266 mill. kroner. Av dette ble 76,7 mill. kroner finansiert av JA. I alt ble det lagt ut fire utlysninger, hvorav en fellesutlysning med Norges forskningsråd. Styrene innvilget 12 samarbeidsprosjekter og 7 innovasjonsprosjekter samt 18 utredninger og forprosjekter. I tillegg innvilget JA-styret alene 27,5 mill. kroner til tre forskningsprosjekter med tema dyrehelse og dyrevelferd samt en utredning om norske grønnsakslager og -pakkerier som skal være klar til jordbruksoppkjøret 2021. JA-styret valgte også å videreføre støtte til Forskningsrådets program MILJØFORSK med til sammen 9 mill. kroner for neste periode (2021-23).

Vi viser til JA-styrets egen årsrapport for en omtale av aktiviteter og resultater i 2020 i henhold til de landbrukspolitiske målene.

3.10 PRESIS – presisjonsjordbruk i praksis

Tall i mill. kroner		Ansvar		Innvilg.		Disponibel		Innvilget		Inndratt		Utbetalt		Ansvar	Innvilg.	Disponibel	Prog.	Prog.	
		-ramme	innvilg.	-ramme	innvilg.	-ramme	innvilg.	-ramme	innvilg.	utbetalt	utbetalt								
		31.12.19	2020	01.01.20	2020	2020	2020	31.12.20	2021	2021	2021	2021	2022						
Presisjonsjordbruk i praksis LMD	-	4,000	4,000	4,000	4,000	-	4,000	-	4,000	4,000	4,000	4,000	4,000						
Sum	-	4,000	4,000	4,000	4,000	-	4,000	-	4,000	4,000	4,000	4,000	4,000						

I jordbruksoppkjøret 2019 ble det satt av 4 mill. kroner per år i fem år til prosjektet PRESIS i regi av NIBIO v/Senter for presisjonsjordbruk, i samarbeid med Norges Bondelag, Norsk bonde- og småbrukarlag og Norsk Landbruksrådgiving. Prosjektet ble startet opp i januar 2020 og har som hovedmål å gjøre det enklere for norske bønder å ta i bruk ny teknologi for et mer ressurseffektivt og bærekraftig landbruk. Prosjektet skal utvikle et helhetlig system som skal sørge for at norske bønder kan få tilgang til brukervennlige, teknologiske tjenester innen presisjonsjordbruk, testet og tilpasset norske forhold. En viktig del av prosjektet er å skreddersy brukerstøtte og rådgiving for de nye tjenestene som skal tilbys. Landbruksdirektoratet er representert i arbeidsgruppa for prosjektet, og deltok på oppstartsmøtet i januar.

Prosjektet skal gi årlig rapport til Landbruksdirektoratet og i et eget rapporteringsmøte i januar 2021 ble det redegjort for status og videre planer for prosjektet. Prosjektet viser god framdrift og er i rute i henhold til prosjektplanen. Det planlegges ellers et eget orienteringsmøte om prosjektet for avtalepartene i forkant av årets jordbruksforhandlinger.

3.11 Stiftelsen Norsk Mat (tidligere Matmerk)

Tall i mill. kroner		Ansv.	Innvilg. Disponibel	Innvilget	Inndratt	Utbetalt	Ansv.	Innvilg. Disponibel	Prog.	Prog.	
		-ramme	innvilg. -ramme	2020	2020	2020	31.12.20	-ramme -ramme	utbetalt	utbetalt	
		31.12.19	2020	01.01.20	2020	2020	2020	2021 2021	2021	2022	
Matmerk	KSL	-	63,000	63,000	63,000	-	63,000	-	63,000	63,000	63,000
Sum		-	63,000	63,000	63,000	-	63,000	-	63,000	63,000	63,000

Stiftelsen Norsk Mat rapporter direkte til LMD på tilskuddsrammen.

3.12 Utviklingsprogrammet

Tall i mill. kroner		Ansv.	Innvilg. Disponibel	Innvilget	Inndratt	Utbetalt	Ansv.	Innvilg. Disponibel	Prog.	Prog.		
		-ramme	innvilg. -ramme	2020	2020	2020	31.12.20	-ramme -ramme	utbetalt	utbetalt		
		31.12.19	2020	01.01.20	2020	2020	2020	2021 2021	2021	2022		
Utviklingsprogram for landbruks- og reindriftsbasert vekst og verdiskapning	IN	86,938	83,200	137,478	112,033	3,197	75,421	120,353	92,000	120,642	100,000	90,000
Adm.kost	IN	-	8,100	8,100	8,100		8,100	-	-	-	-	-
Sum		86,938	91,300	145,578	120,133	3,197	83,521	120,353	92,000	120,642	100,000	90,000

Innovasjon Norge rapporter direkte til LMD på bruk av disse midlene.

3.13 Verdiskapningsprogram for fornybar energi og teknologiutvikling i landbruket

Tall i mill. kroner		Ansv.	Innvilg. Disponibel	Innvilget	Inndratt	Utbetalt	Ansv.	Innvilg. Disponibel	Prog.	Prog.		
		-ramme	innvilg. -ramme	2020	2020	2020	31.12.20	-ramme -ramme	utbetalt	utbetalt		
		31.12.19	2020	01.01.20	2020	2020	2020	2021 2021	2021	2022		
Verdiskapningsprogr for fornybar energi	IN	120,560	83,000	77,398	90,098	13,593	84,509	112,555	97,000	97,894	90,000	93,000
Administrasjonskostnader	IN	-	4,000	4,000	4,000		4,000	-	-	-	-	-
Sum		120,560	87,000	81,398	94,098	13,593	88,509	112,555	97,000	97,894	90,000	93,000

Innovasjon Norge rapporterer direkte til LMD på bruk av disse midlene. Disponibel innvilgningsramme per 1.1.20 var lavere enn innvilgningsrammen. Dette skyldes at det ble gitt tilsagn på 5,602 over tilgjengelig ramme i 2019. Årsaken til dette var en feil i Innovasjon Norges rammestyringsystem. Differansen er rettet opp i 2020.

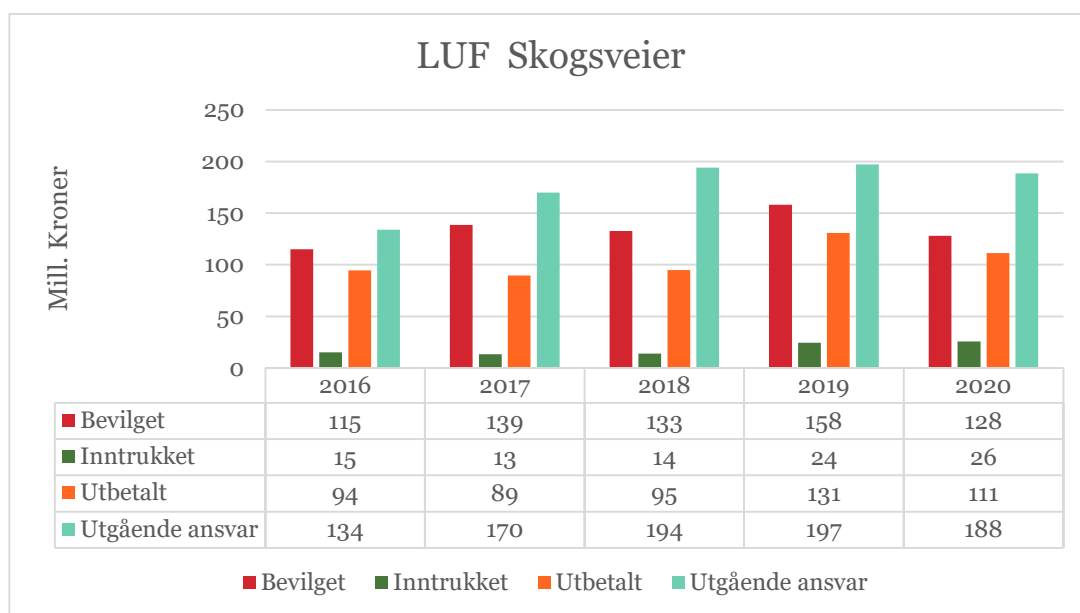
3.14 Skogbruk

Tall i mill. kroner		Ansv.	Innvilg. Disponibel	Innvilget	Inndratt	Utbetalt	Ansv.	Innvilg. Disponibel	Prog.	Prog.		
		-ramme	innvilg. -ramme	2020	2020	2020	31.12.20	-ramme -ramme	utbetalt	utbetalt		
		31.12.19	2020	01.01.20	2020	2020	2020	2021 2021	2021	2022		
Nærings- og miljøtiltak i skogbruket (NMSK)												
Del av NMSK forvaltet av kommunene												
Skogkultur	FM	0,041		-	120,170	0,127	120,011	0,073	-	-	105,000	110,000
Førstegangstynning	FM	0,003		-	0,059	-	0,059	0,003	-	-	-	-
Tilskudd til miljøtiltak i skogen	FM	0,264		-	2,557	0,064	2,580	0,178	-	-	-	-
Andre tiltak i skogbruket	FM	7,233		-	4,546	2,436	2,251	7,092	-	-	-	-
Delsum kommunal del av NMSK		7,541	128,246	136,759	127,332	2,626	124,901	7,346	95,000	107,053	105,000	110,000
Del av NMSK forvaltet av FM												
Skogsveier	FM	197,649			86,001	25,238	69,107	189,306			79,000	79,000
Taubane og hest	FM	8,147			19,253	2,664	14,664	10,072			-	-
Delsum FM- del av NMSK		205,796	80,754	80,845	105,254	27,902	83,771	199,378	109,000	112,492	79,000	79,000
Sentrale midler for fornyingskontroll		0,000		0,076				0,000	-0,000	0,076		
Delsum NMSK		213,338	209,000	217,680	232,586	30,528	208,672	206,723	204,000	219,622	184,000	189,000
Skogbruksplanlegging, fylkesvis	FM	62,340	27,000	31,294	26,587	4,870	15,984	68,073	32,000	41,577	30,000	30,000
Utvikling av nytt fagsystem (T-skog i ØKS) Ldir		-	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-
Delsum skogbruksplanlegging		62,340	27,000	31,294	26,587	4,870	15,984	68,073	32,000	41,577	30,000	30,000
Kurs og andre opplærings tiltak ¹⁾	LMD	-	14,000	14,000	14,000		14,000	-	14,000	14,000	14,000	14,000
Velg skog	LMD	-	1,000	1,000	1,000		1,000	-	1,000	1,000	1,000	1,000
Kystskogbruket	FM	5,899	6,000	6,001	6,014	0,314	7,494	4,105	6,000	6,301	8,000	8,000
Veiledning små og mellomstore skogeiere	Ldir	-	-	0,373						0,373		
Delsum øvrige sentrale tiltak		5,899	21,000	21,374	21,014	0,314	22,494	4,105	21,000	21,674	23,000	23,000
Sum		281,577	257,000	270,348	280,187	35,712	247,150	278,902	257,000	282,873	237,000	242,000

Landbruksdirektoratet forvalter virkemidler som skal bidra til å oppfylle regjeringens mål om økt verdiskaping gjennom et lønnsomt og bærekraftig skogbruk. Virkemidlene er i hovedsak knyttet til bedre infrastruktur, økt foryngelse av skogen samt miljø- og klimatiltak.

SKOGSVEIER

Den økte avvirkingen vi har hatt de siste årene, skyldes bl.a. økt satsing på infrastruktur og høyere tømmerpriser. Landbruksdirektoratet gjennomførte også i 2020 en betydelig satsing på skogsveier. For 2020 var det satt av 113 mill. kroner over LUF, samt 42 mill. kroner over Statsbudsjettet til nybygging og ombygging av skogsveier samt til drift i vanskelig terreng (kap 1149.71). Det ble ferdigstilt 115 km skogsveier, hovedsakelig skogsbilveier. Dette er 39 km mindre enn året før. I tillegg ble 303 km eksisterende skogsveier oppgradert til dagens standard. Sammenlignet med 2019 var dette en nedgang på 43 km. Nedgangen skyldtes covid-19, samt at 2020 var det første året kommunene hadde ansvaret for vei- og driftstilskudd. I alt ble det investert 261,3 mill. kroner i skogsveibyggning, en nedgang på 2,4 prosent fra 2019. Byggekostnadene varierer mye fra år til år avhengig av hvor i landet jobben er gjort. Trenden er at kostnadene øker over tid. Det ble utbetalt 104 mill. kroner i tilskudd til nybygging og ombygging av skogsveier.

Planlegging, bygging og ferdigstilling av en vei går gjerne over flere år. Dette fører til svingninger i statistikken.

Til drift i vanskelig terreng er det brukt 14,5 mill. kroner, en økning på 5,5 mill. kroner fra 2019. Dette er i hovedsak tilskudd til taubanedrifter. Den store økningen kan skyldes økt fokus på avvirking i vanskelig terreng ved at det ble bevilget et ekstraordinært driftstilskudd i forbindelse med covid-19. Prognosen for 2021 og 2022 gjelder LUF-midler. Midler over kap 1149.71 som har en prognose på 43 mill. kroner i 2021 og 2022 kommer i tillegg.

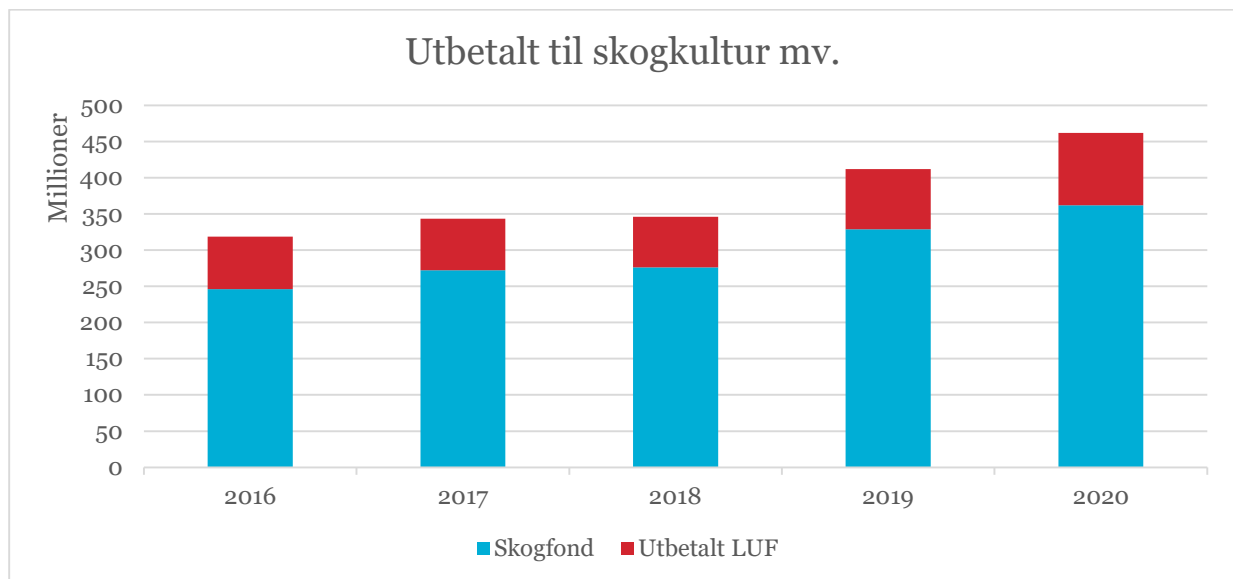
NY SKOG

Planting, ungsogpleie og andre skogkulturiltak for å etablere og skjøtte ny skog gir et viktig bidrag til økt volum- og verditilvekst i skogen. Det gir bedre lønnsomhet og økt verdiskaping for alle ledd i verdikjeden. Ut over det er aktiv skogskjøtsel et godt klimatiltak som bidrar til å binde CO₂, samtidig som man kan bygge robuste og stormsterke skoger for framtida.

Foryngelsesarealet ved planting var i 2020 på nesten 229 000 dekar, en økning på ca. 4 000 dekar fra 2019. Naturlig foryngelse av furu, gjerne i kombinasjon med markberedning, er ellers en mye brukt foryngelsesmetode på Østlandet. Til tross for tettere oppfølging av foryngelsesplikten er det fortsatt en utfordring å opprettholde og øke nivået. Spesielt i kystfylkene er det en utfordring at mange hogstflater ikke blir tilfredsstillende forynget.

Plantetallet har økt de senere årene, delvis som en konsekvens av økt avvirkning og delvis som en konsekvens av tettere planting. I 2020 ble det til sammen planta 43,4 mill. planter; 40,3 mill. ved nyplanting og 3,1 mill. ved suppleringsplanting.

Ungskogpleie har hatt en økning de to siste åra, og endte i 2020 på 328 000 dekar. Det er en økning på 57 000 dekar fra 2019. Det meste av økningen har kommet på Østlandet. Til tross for en positiv utvikling er det et stort etterslep og behov for økt ungsogpleie.

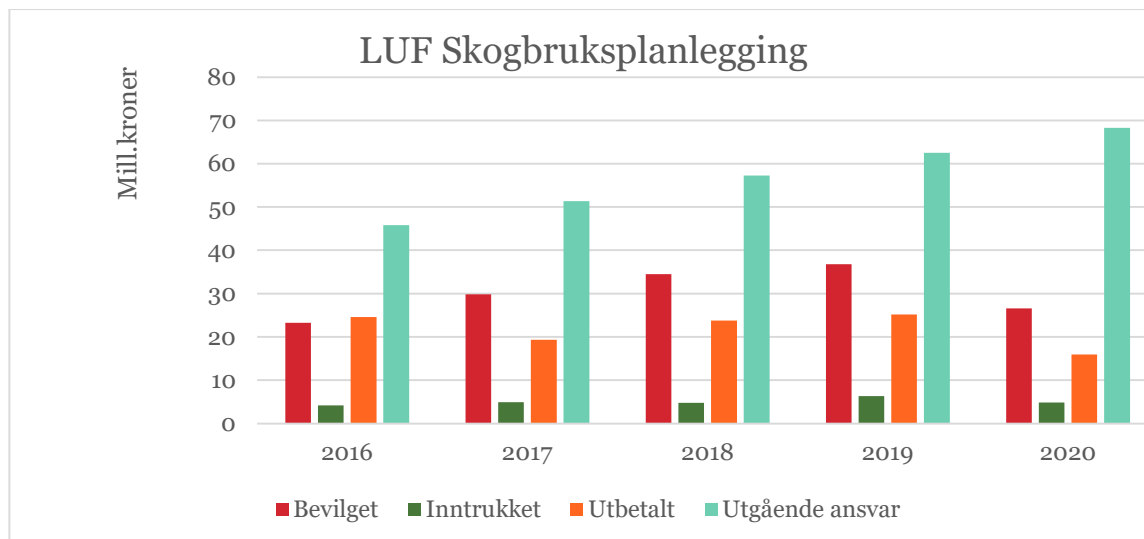

Skogfondordningen er bærebjelken i det økonomiske virkemidlet som skal sikre at skogeierne forynger og skjøtter skogen etter hogst. Tilskudd fra LUF, selv om det utgjør en liten andel av skogeiers finansiering, har vist seg å ha en viktig signaleffekt.

SKOGBRUKSPANLEGGING

Skogbruksplanlegging med miljøregistreringer (MiS-kartlegging) er et virkemiddel for bærekraftig utnyttelse av skogressursene. Det ble i 2020 utbetalt om lag 16 mill. kroner i tilskudd til skogbruksplanlegging med miljøregistrering. Dette er en reduksjon på 9,2 mill. kroner fra året før. Det ble levert skogbruksplanprosjekter for et areal på 3,1 mill. dekar og livsmiljøregistreringer med et arealbeslag på 92 000 dekar. Bevilgninger til dette formålet har økt noe de siste tre årene, noe som vil komme til utbetaling etter hvert som prosjektene blir ferdigstilt.

Det er behov for å evaluere om MiS-kartlegging utføres i tråd med instruks og om den fanger opp de forventede forekomstene. Landbruksdirektoratet etablerte derfor et prosjekt for å undersøke et utvalg av kartlagte livsmiljøer, og vi engasjerte Naturhistorisk Museum ved Universitetet i Oslo (UiO) til å etablere en fasit for samordning av data fra andre naturkartlegginger i form av et referanseområde i Eiker i Buskerud.

Årsaken til reduksjonen i utbetalinger for 2020 er at flere prosjekter fikk forsinkelser som følge av covid-19. Den viktigste årsaken til økningen i utgående ansvar er tidsperspektivet. På grunn av at vi en periode hadde en stor andel av midlene som ikke var satt i ansvar, har vi oppfordret statsforvalterne til å sette midlene i ansvar på et tidlig tidspunkt. Da kan det ta litt tid mellom oppstart og at prosjektene formelt blir avsluttet.

3.15 Oppfølging av handlingsplan mot villsvin

Tall i mill. kr	Ansvar	Innvilg.	Disponibel	Innvilget	Inndratt	Utbetalt	Ansvar	Innvilg.	Disponibel	Prog.	Prog.
		-ramme	innvilg.	innvilget	2020	2020		2020	-ramme		
	31.12.19	2020	01.01.20	2020	2020	2020	31.12.20	2021	2021	2021	2022
Tiltak mot villsvin LMD		2,000	2,000	2,000		2,000	-	2,000	2,000	2,000	0,000
Sum	-	2,000	2,000	2,000	-	2,000	-	2,000	2,000	2,000	0,000

Midlene er overført til Miljødirektoratet for tiltak mot villsvin, ref. kap 6, note 3 i regnskapet. LMD følger opp tilskuddsrammen.

3.16 Midler til konfliktforebyggende tiltak jordbruk/reindrift

Tall i mill. kroner	Ansvar	Innvilg.	Disponibel	Innvilget	Inndratt	Utbetalt	Ansvar	Innvilg.	Disponibel	Prog.	Prog.
		-ramme	innvilg.	innvilget	2020	2020		2020	-ramme		
	31.12.19	2020	01.01.20	2020	2020	2020	31.12.20	2021	2021	2021	2022
Konfliktforebyggende tiltak FM-ST	2,990	3,000	8,723	2,256	0,524	2,079	2,643	3,000	9,991	4,000	4,000
Sum	2,990	3,000	8,723	2,256	0,524	2,079	2,643	3,000	9,991	4,000	4,000

Tilskudd kan innvilges til utøvere av reindrift og annen berørt part. Det er Statsforvalteren i Trøndelag som administrerer ordningen, og Landbruks- og matdepartementet er klageorgan. Det er satt av 1,5 mill. kroner i tilskuddsrammen for LUF, mens resterende 1,5 mill. kroner blir innbetalt fra Reindriftens utviklingsfond (RUF). Samlet var derfor rammen for 2020 på 3 mill. kroner.

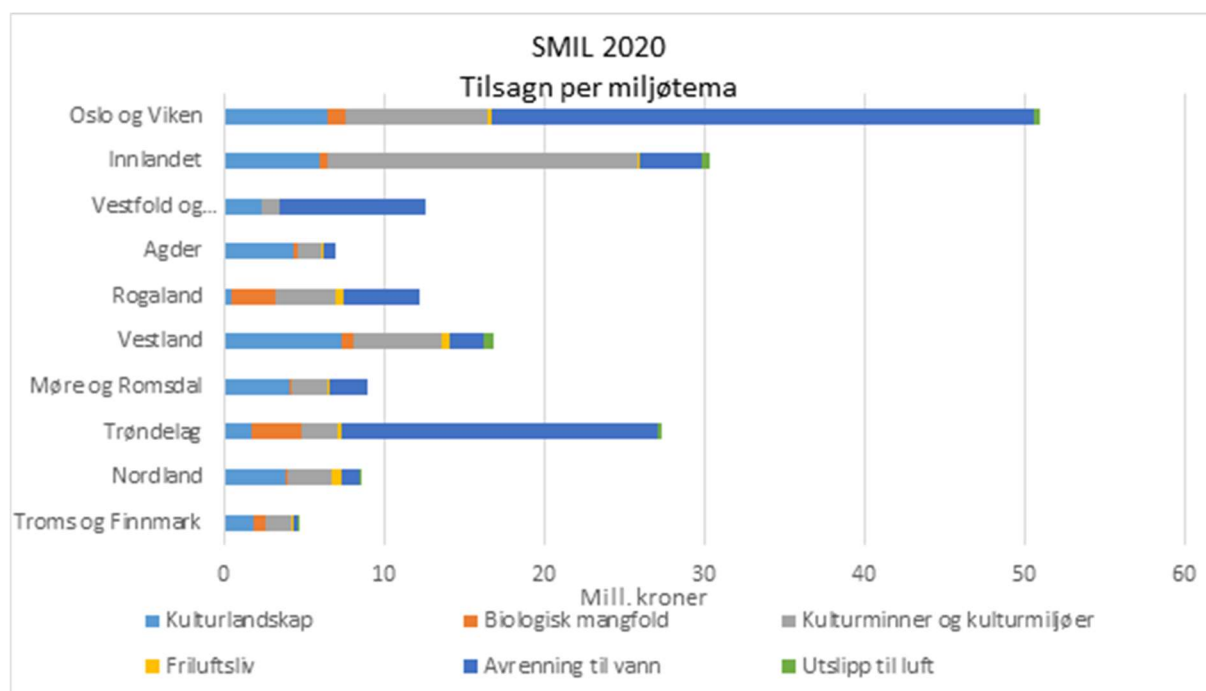
Primært gis tilskudd til bygging av gjerder som verner innmarksareal, kulturbeite, plantefelt og bebygde områder. Under spesielle forhold kan det gis tilskudd til andre tiltak som virker konfliktdepende. Det er blant annet gitt tilskudd til prosjekter knyttet til økt dialog mellom partene.

I 2020 er det innvilget tilskudd til ni tiltak, inklusive administrasjonsstøtte til Statsforvalteren.

3.17 Spesielle miljøtiltak i jordbruket - SMIL

Tall i mill. kroner		Ansvar		Innvilg.		Disponibel		Innvilg.		Disponibel		Prog.	
		-ramme		-ramme		-ramme		-ramme		-ramme		utbetalt	
		31.12.19	2020	01.01.20	2020	2020	2020	31.12.20	2021	2021	2021	2022	2022
Spesielle miljøtiltak i landbruket (SMIL)	Ldir	326,486	127,000	149,833	179,254	38,396	125,454	341,891	132,000	140,974	132,000	132,000	132,000
Sum		326,486	127,000	149,833	179,254	38,396	125,454	341,891	132,000	140,974	132,000	132,000	132,000

Spesielle miljøtiltak i jordbruket, SMIL, bidrar til at nasjonale miljømål ivaretas gjennom lokalt arbeid med miljøverdier i jordbruket. Ordningen har som mål å bedre miljøtilstanden i jordbruket ved å redusere forurensingen og ved å ta vare på særpreg i jordbrukslandskapet, naturmangfold og kulturminner. Ordningen forvaltes av kommunene. I 2020 var rammen på 127 mill. kroner. I tillegg ble det overført udisponerte midler fra 2019. Totalt ble det gitt tilsagn om 179 mill. kroner, en økning på 31 mill. kroner fra 2019. Interessen for å gjennomføre kulturlandskapstiltak og hydrotekniske tiltak er stor. En stadig større andel av midlene går til utbedring av hydrotekniske anlegg og andre tiltak for redusert forurensing som f.eks. fangdammer. Hydrotekniske anlegg er viktige for å unngå skade på jordbruksarealer og for å redusere forurensing av vann og vassdrag. Det er økende utfordringer med hydrotekniske anlegg som på grunn av forfall, elde og dimensjonering ikke tar unna økt nedbør. Det er også stor interesse for å ta vare på biologisk mangfold og kulturminner i jordbrukets kulturlandskap. Innenfor kulturlandskapstiltakene har SMIL-midlene blitt mest brukt til tiltak for å ivareta verneverdige bygninger og gammel kulturmark. Fra og med 1. januar 2020 kunne også privatpersoner innvilges SMIL-tilskudd, og mange kommuner har fått økt antall søknader.

I 2020 var rammen for SMIL 127 mill. kroner. Totalt ble det gitt tilsagn om 179 mill. kroner, fordelt på seks ulike miljøtema. Prosjekter innen avrenning til vann og kulturlandskapstiltak fikk flest tilsagn.

3.18 Tilskudd til drenering

Tall i mill. kroner	Ansvar	Innvilg.	Disponibel	Innvilget	Inndratt	Utbetalt	Ansvar	Innvilg.	Disponibel	Prog.	Prog.	
		-ramme	innvilg.	innvilg.	-ramme	-ramme		-ramme	innvilg.			innvilg.
		31.12.19	2020	01.01.20	2020	2020	31.12.20	2021	2021	2021	2022	
Drenering	FM	166,003	68,000	173,874	96,738	22,792	73,220	166,729	68,000	167,928	70,000	70,000
Sum		166,003	68,000	173,874	96,738	22,792	73,220	166,729	68,000	167,928	70,000	70,000

Godt drenert jord gir bedre så- og høsteforhold, økt plantevekst, økt næringsopptak, bedre jordhelse og redusert risiko for jordpakking. God drenering kan redusere faren for erosjon som følge av overflateavrenning og bidra til bedre vannkvalitet. Redusert erosjon bidrar til å bevare jord som en ressurs for framtidig matproduksjon. Drenering er også viktig både for å tilpasse jordbruket til et endret klima og for å redusere klimagassutslipp fra arealene.

I 2020 ble det innvilget 96,7 mill. kroner i tilskudd, dette vil drenere nær 48 000 dekar. Det ble utbetalt ca. 73 mill. kroner. Siden ordningen ble innført i 2013, er det innvilget tilskudd til drenering av nær 350 000 dekar. Det er fortsatt stort behov for drenering av arealer.

3.19 Tilskudd til tiltak i beiteområder

Tall i mill. kr	Ansvar	Innvilg.	Disponibel	Innvilget	Inndratt	Utbetalt	Ansvar	Innvilg.	Disponibel	Prog.	Prog.	
		-ramme	innvilg.	innvilg.	-ramme	-ramme		-ramme	innvilg.			innvilg.
		31.12.19	2020	01.01.20	2020	2020	31.12.20	2021	2021	2021	2022	
Tiltak i beiteområder	SF	27,309	23,000	24,995	25,381	1,989	20,941	29,760	23,000	24,603	23,000	23,000
Sum		27,309	23,000	24,995	25,381	1,989	20,941	29,760	23,000	24,603	23,000	23,000

Fellestiltak i beiteområder som investeringstiltak, planleggings- og tilretteleggingsprosjekter, bidrar til økt utnyttelse av beite i utmark og redusert tap av dyr på utmarksbeite. Tiltakene har indirekte også stor miljømessig betydning, fordi de bidrar til å forhindre gjengroing i kulturlandskap, ivaretar kulturbetinget naturmangfold og legger til rette for tilgjengelighet.

Totalrammen for tilskudd til tiltak i beiteområder var i 2020 totalt 23 mill. kroner, og med en betydelig prioritering av teknologiinvesteringer.

Av rammen ble 5 mill. kroner tildelt beitenæringen som følge av CWD (skrantesyke) i Nordfjella, siden bekjempelsen av smitten fører til merkostnader for dyreeier. Aktuelle tiltak for å bøte på ulempene ved at de gamle saltsteinautomatene ikke lenger kunne benyttes, har vært økt tilsyn/gjeting, elektronisk overvåking og salting fra tillatte innretninger i tråd med endringer i CWD-soneforskriften om bruk av salt. Statsforvalteren i Oslo og Viken har, i samarbeid med berørte fylker og Landbruksdirektoratet, tildelt tilskudd etter antall dyr på utmarksbeite innen bekjempelsessonen. Kommunal forvaltning av øvrig tilskudd og økt digitalisering fra 2020, i samarbeid med Statsforvalteren, har bidratt til lokal forankring samt en enklere, tryggere og mer effektiv søknadsprosess.

3.20 Handlingsplan for plantevernmidler

Tall i mill. kroner	Ansvar	Innvilg.	Disponibel	Innvilget	Inndratt	Utbetalt	Ansvar	Innvilg.	Disponibel	Prog.	Prog.	
		-ramme	innvilg.	innvilg.	-ramme	-ramme		-ramme	innvilg.			innvilg.
		31.12.19	2020	01.01.20	2020	2020	31.12.20	2021	2021	2021	2022	
Handlingsplan for plantevernmidler	Ldir.	12,566	12,000	11,729	11,695	0,018	12,632	11,611	12,000	12,053	12,000	12,000
PLV - øremerkede midler	Ldir.			0,400			-	-		0,400	0,400	
Sum		12,566	12,000	12,129	11,695	0,018	12,632	11,611	12,000	12,453	12,400	12,000

Det gis tilskudd til prosjekter for å følge opp mål og tiltak i handlingsplan for bærekraftig bruk av plantevernmidler. Arbeidet med handlingsplanen følges opp av ei partssammensatt referansegruppe ledet av LMD. Landbruksdirektoratet kan gi tilskudd til praktisk rettet kunnskapsutvikling, utredninger og informasjonstiltak som kan bidra til å fremme bærekraftig bruk av plantevernmidler, redusere risiko for helse- og miljøskader, og redusere avhengigheten av kjemiske plantevernmidler. Prosjekter skal i hovedsak prioriteres til jordbruksformål og rettes mot utfordringer som har interesse ut over rene lokale eller regionale problemstillinger.

I 2020 ble det gitt tilskudd til 26 prosjekter. Viktige tema med mange søknader er integrert plantevern, risiko for tap til jord og vann og informasjon og veiledning om riktig bruk av plantevernmidler og utstyr. Eksempler på prosjektstøtte i 2020 er bl.a. alternativer til glyfosat, vekstavslutning i potet uten Reglone, hensyn til pollinerende insekter, jordhelse, varsling av skadegjørere (VIPS), presisjonssprøyting, utprøving og info om avdriftsreduserende utstyr, risiko for tap til grunnvann, risiko for persistens og mange flere (oversikt over årlig prosjektstøtte er presentert på Landbruksdirektorates hjemmeside).

LMDs Handlingsplan for bærekraftig bruk av plantevernmidler (2016-2020) er under revisjon. Arbeidet ble påbegynt i 2020, og det vil bli fastsatt revidert handlingsplan for 2021-2025. Som grunnlag for revisjon gjør referansegruppa vurdering av kunnskapsutvikling i forrige handlingsplanperiode, bl.a. med støtte til ca 70 prosjekter, og behov for ny kunnskap i årene fremover. Til hjelp for arbeidet er det også utarbeidet et notat om kunnskapshull knyttet til plantehelse (NIBIO) og helserisiko ved eksponering av plantevernmidler (St. Olavs Hospital).

De siste årene har det vært avsatt 12 mill. kroner til prosjektstøtte for å følge opp handlingsplanen. Årlig avsetning til ordningen bestemmes i jordbruksoppgjøret, etter tilråding fra referansegruppa.

3.21 Klima og miljøprogram

Tall i mill. kroner		Ansvar		Innvilg.		Disponibel		Innvilget		Inndratt		Utbetalt		Ansvar		Innvilg.		Disponibel		Prog.		Prog.		
		-ramme	innvilg.	-ramme	innvilg.	-ramme	innvilg.	-ramme	innvilg.	-ramme	innvilg.	-ramme	innvilg.	-ramme	innvilg.	utbetalt	utbetalt	utbetalt	utbetalt	utbetalt	utbetalt	utbetalt	utbetalt	
		31.12.19	2020	01.01.20	2020	2020	2020	31.12.20	2021	2021	2021	2021	2021	2021	2021	2021	2021	2021	2021	2021	2021	2021	2022	2022
KMP - tilskudd til fylkesvise tiltak	FM	9,355	7,000	7,350	8,698	1,495	5,937	10,621	9,000	9,147	8,000	9,000	9,147	8,000	9,000	9,147	8,000	9,000	9,147	8,000	9,000	9,147	8,000	9,000
KMP - øremerkede midler	Ldir	-	3,000	5,000	3,000	0,251	2,749	-	-	2,251	1,000	1,000	2,251	1,000	1,000	2,251	1,000	1,000	2,251	1,000	1,000	2,251	1,000	1,000
KMP - tilskudd til nasjonale prosjekter	Ldir	31,681	14,000	15,960	17,907	3,154	14,039	32,395	19,000	20,207	18,000	20,000	20,207	18,000	20,000	20,207	18,000	20,000	20,207	18,000	20,000	20,207	18,000	20,000
Sum		41,036	24,000	28,310	29,605	4,900	22,725	43,016	28,000	31,605	27,000	30,000	31,605	27,000	30,000	31,605	27,000	30,000	31,605	27,000	30,000	31,605	27,000	30,000

Klima- og miljøprogrammet skal bidra til rådgiving og ny kunnskap om klima- og miljøtiltak i jordbruket. Gjennom programmet ble det gitt tilskudd til prosjekter innenfor temaene klimatilpasning, klimagassutslipp og karbonbinding, forurensing, naturmangfold og kulturlandskap. Programmet hadde i 2020 et budsjett på 22,2 mill. kroner, hvorav 7 mill. kroner ble fordelt til fylkesvise prosjekter og de resterende til nasjonale prosjekter. Landbruksdirektoratet mottok 57 søknader om støtte, hvorav 14 prosjekter ble tildelt midler. Av disse var seks prosjekter innen kategorien klimagassutslipp og karbonbinding og fire innen klimatilpasning.

3.22 Klimasmart landbruk

Tall i mill. kroner		Ansvar		Innvilg.		Disponibel		Innvilget		Inndratt		Utbetalt		Ansvar		Innvilg.		Disponibel		Prog.		Prog.		
		-ramme	innvilg.	-ramme	innvilg.	-ramme	innvilg.	-ramme	innvilg.	-ramme	innvilg.	-ramme	innvilg.	-ramme	innvilg.	utbetalt	utbetalt	utbetalt	utbetalt	utbetalt	utbetalt	utbetalt	utbetalt	
		31.12.19	2020	01.01.20	2020	2020	2020	31.12.20	2021	2021	2021	2021	2021	2021	2021	2021	2021	2021	2021	2021	2021	2021	2022	2022
Klimasmart landbruk	Ldir.	7,186	8,000	17,435	11,750	-	13,688	5,248	-	5,685	12,000	3,576	5,685	12,000	3,576	5,685	12,000	3,576	5,685	12,000	3,576	5,685	12,000	3,576
Sum		7,186	8,000	17,435	11,750	-	13,688	5,248	-	5,685	12,000	3,576	5,685	12,000	3,576	5,685	12,000	3,576	5,685	12,000	3,576	5,685	12,000	3,576

I 2017 ble prosjektet «Klimasmart landbruk» iverksatt i regi av næringen. Målsettingen er å tilby tilpasset klimarådgivning til alle norske gårdsbruk. Klimakalkulatoren som Landbruksdirektoratet har gitt tilskudd til, er et verktøy for å beregne utslipp fra det enkelte gårdsbruk. Foreløpig omfatter det produksjonene kumelk, korn og gris. Det pågår utvikling av beregningsverktøy for andre produksjoner og utvikling av en helhetlig klimarådgivning som grunnlag for å kutte utslipp og binde karbon på gårdsnivå.

Prognosen legger til grunn at prosjektet ikke innvilges ytterligere bevilgninger, men at samlet bevilgning fra tidligere år benyttes. Landbrukets klimaselskap gikk i 2020 dels over i en driftsfase og mva-registrerte selskapet. Totalt vil kr 4 642 363, i utbetalt mva som nå er refundert av Skatteetaten, bli krevd tilbake i 2021 og tilført nytt ansvar. Prognosen for 2021 og 2022 samlet er derfor sum av ansvar 31.12.2020, disponibel innvilget rammen 2021 og estimert tilbakebetalt 2021, dvs 15 575 636. Prosjektet er forventet avsluttet i 2022.

3.23 Biogass

Tall i mill. kroner	Ansvar	Innvilg.	Disponibel	Innvilget	Inndratt	Utbetalt	Ansvar	Innvilg.	Disponibel	Prog.	Prog.
		-ramme	innvilg.	innvilget	2020	2020		-ramme	innvilg.		
	31.12.19	2020	01.01.20	2020	2020	2020	31.12.20	2021	2021	2021	2022
Biogass	Ldir	-	5,000	5,572	5,555	5,555	-	9,000	9,017	9,000	11,000
Sum		-	5,000	5,572	5,555	-	5,555	9,000	9,017	9,000	11,000

Formålet med ordningen er å stimulere til at husdyrgjødsel benyttes til produksjon av biogass, enten på egen gård eller gjennom leveranse til biogassanlegg. Tilskudd skal gå til å dekke utgifter for å levere husdyrgjødsel til biogassproduksjon i sentraliserte anlegg og i gårdsbaserte biogassanlegg som er lokalisert i Norge. Ved søknadsomgangen 2020 (for leveranser i 2019) søkte 44 foretak om tilskudd, 5 av disse produserte biogass i eget gårdsanlegg. Tilskuddssatsen er økt fra 2021. Prognosen for 2022 økes både på grunn av økt sats og økt interesse for husdyrgjødsel til biogass.

3.24 Støtte til verdensarvområdene og utvalgte kulturlandskap

Tall i mill. kroner	Ansvar	Innvilg.	Disponibel	Innvilget	Inndratt	Utbetalt	Ansvar	Innvilg.	Disponibel	Prog.	Prog.	
		-ramme	innvilg.	innvilget	2020	2020		-ramme	innvilg.			
	31.12.19	2020	01.01.20	2020	2020	2020	31.12.20	2021	2021	2020	2022	
Verdensarv	Ldir	4,854	9,500	12,979	8,626	0,028	7,856	5,597	9,500	13,881	9,500	9,500
Utvalgte kulturlandskap, hjemmel 2	Ldir	46,453	37,278	40,382	45,375	6,849	23,463	61,516	37,278	39,134	38,000	38,000
Sum		51,306	46,778	53,362	54,002	6,876	31,319	67,113	46,778	53,014	47,500	47,500

Utvalgte kulturlandskap i jordbruket og verdensarvsatsingen gir effekter på både kort og lang sikt. Arealer som er ryddet og kulturminner som er satt i stand, er eksempler på umiddelbare resultater, mens økt arts mangfold vil kunne komme på sikt. I tillegg bidrar satsingene til videreutvikling av annen næringsvirksomhet.

Landbruksdirektoratet koordinerer arbeidet med Utvalgte kulturlandskap i nært samarbeid med Miljødirektoratet og Riksantikvaren. Ordningen framheves ofte som et godt eksempel på tverrfaglig samarbeid. Den helhetlige tilnærmingen der flere myndigheter, forvaltningsnivåer og grunneiere samarbeider om å ivareta kulturmiljø, naturmangfold og landbruksdrift gir gode resultater.

I 2020 ble det bevilget nærmere 37,3 mill. kroner til skjøtsel og investeringer i de utvalgte kulturlandskapene, hvorav 15,5 mill. kroner over jordbruksoppgjøret og 21,8 mill. kroner fra Klima- og miljødepartementet. To nye områder, Gran og Ullensvang, ble innlemmet i

ordningen. I 2020 var totalt 46 områder med i satsingen, og alle disse bidrar til å synliggjøre mangfoldet i norske jordbrukslandskap.

Aktiviteten i de Utvalgte kulturlandskapene i 2020 blir oppsummert i egen årsrapport til KMD og LMD i mars 2021.

I 2020 ble det bevilget 7,5 mill. kroner over jordbruksavtalen til tiltak i verdensarvområdene Vestnorsk fjordlandskap og Vegaøyan. Midlene bidrar til å legge til rette for å få dyr på beite og å få skjøttet landskap i områder der det er utfordrende å sikre landbruksdrift. Det er også overført 2 mill. kroner fra to statsforvaltere til verdensarven (ref pkt 6.3. note 1).

Forvaltningsansvaret for Utvalgte kulturlandskap og Verdensarvsatsingen ble overført fra regionalt forvaltningsnivå til kommunene i 2020. Landbruksdirektoratet bisto med veiledning om ordningen og regelverksavklaringer til regional forvaltning og kommuner. Samtidig ble Utvalgte kulturlandskap og Verdensarvordningen innlemmet i det digitale søknads- og saksbehandlersystemet Agros. Det ble arbeidet med drift og videreutvikling av løsningen.

Direktoratene fikk i 2020 i oppdrag fra LMD og KMD å levere forslag til en plan for videre arbeid med Utvalgte kulturlandskap i jordbruket fra 2020 til og med 2025. Planen skulle vurdere status for ordningen, behovet for eventuelt å styrke eksisterende områder og muligheter for utvelgelse av nye områder. Planen ble levert 15. september 2020. Arbeidet med å velge ut nye områder samt å gjøre eventuelle grenseendringer for eksisterende områder vil pågå i et nytt oppdrag i 2021.

3.25 Utviklingstiltak innen økologisk jordbruk

Tall i mill. kroner		Ansvar	Innvilg. -ramme	Disponibel innvilg. -ramme	Innvilget 2020	Inndratt 2020	Utbetalt 2020	Ansvar 31.12.20	Innvilg. -ramme 2021	Disponibel innvilg. -ramme 2021	Prog. utbetalt 2021	Prog. utbetalt 2022
		31.12.19	2020	01.01.20				31.12.20				
Sentrale prosjekter, økologisk	Ldir	16,330	33,800	36,114	36,223	2,344	25,620	24,589	33,800	36,833	33,800	33,800
Jordprogram	Ldir			0,320	0,015		0,015	0,000		0,305	0,200	0,100
Økologisk landbruk- nasjonale prosjekter	Ldir	16,381	34,000	36,692	36,338	2,344	25,735	24,640	34,000	37,496	34,200	34,100
Foregangsfylker	Ldir		-	0,975	0,975	0,077	0,500	0,399	-	0,077	-	-
Sum		16,381	34,000	37,667	37,314	2,421	26,235	25,039	34,000	37,572	34,200	34,100

Landbruksdirektoratet forvalter midler til utvikling av økologisk landbruk og følger omsetningen av økologiske landbruksvarer. Målet er å stimulere til økologisk produksjon av varer som vi har forutsetning for å produsere i Norge og som markedet etterspør. Vi videreførte i 2020 arbeidet med oppfølging av Nasjonal strategi for økologisk jordbruk (2018 – 2030).

For 2020 ble det avsatt 34 mill. kroner til utviklingstiltak innen økologisk landbruk, der en stor del av midlene ble tildelt særskilte satsinger som følge av føringer i strategien. Landbruksdirektoratet ga tilskudd til totalt 25 utviklingsprosjekter i hele verdikjeden.

En større satsing skjer ved at Norsk Landbruksrådgeving (NLR) har fått i oppdrag å overta ansvaret for å videreutvikle veiledningstilbudet og faglige nettverk innen økologisk jordbruk som tidligere lå i foregangsfylkene. NLR samarbeider med Norsk senter for økologisk landbruk om oppdraget.

Tiltak for å mobilisere og rekruttere nye økologiske produsenter, ivaretas gjennom samarbeidsprosjektet Landbrukets Økoløft. Innen storhusholdning bidrar Matvalget med ulike veiledningstiltak rettet mot storhusholdninger som vil ha økologisk mat på menyen, og Nofima bistår virksomheter med utvikling av nye økologiske produkter.

Landbruksdirektoratet har også prioritert støtte til prosjekter som skal bidra med ulike informasjonstiltak for å synliggjøre økologisk mat for forbrukere, og til prosjekter som skal bidra til omsetning av økologisk mat i ulike salgskanaler. Det er behov for produksjon av mer økologisk korn, så det ble også bevilget støtte til flere kornprosjekter.

Covid-19-situasjonen har fått konsekvenser for gjennomføring av en del tiltak i 2020, og enkelte prosjekter har derfor løst oppgavene på andre måter eller har søkt om utsettelse.

3.26 Utsiktsrydding

Tall i mill. kr	Ansvar	Innvilg.	Disponibel	Innvilget	Inndratt	Utbetalt	Ansvar	Innvilg.	Disponibel	Prog.	Prog.
		-ramme	innvilg.	innvilg.	2020	2020		2020	-ramme		
	31.12.19	2020	01.01.20	2020	2020	2020	31.12.20	2021	2021	2021	2022
Utsiktsrydding FM	12,500	-	5,899	0,659	0,611	5,427	7,121	-	5,851	6,000	1,100
Sum	12,500	-	5,899	0,659	0,611	5,427	7,121	-	5,851	6,000	1,100

Ordringen med tilskudd til utsiktsrydding i tilknytning til landbrukets kulturlandskap i Hordaland, Sogn og Fjordane og Møre og Romsdal ble etablert i 2016. Formålet var å bidra til utsikt og fremme verdier knyttet til landbrukets kulturlandskap, samt å gi klimagevinster ved å bruke rydningsvirke til bioenergiformål. I jordbruksoppkjøret 2019 ble partene enige om at det ikke skulle innvilges tilskudd til nye tiltak etter 1. januar 2020, mens tiltak som allerede har blitt innvilget tilskudd, skal være slutført senest innen utgangen av 2023.

3.27 Investeringsstøtte i landbruket

Tall i mill. kroner	Ansvar	Innvilg.	Disponibel	Innvilget	Inndratt	Utbetalt	Ansvar	Innvilg.	Disponibel	Prog.	Prog.
		-ramme	innvilg.	innvilget	2020	2020		2020	-ramme		
	31.12.19	2020	01.01.20	2020	2020	2020	31.12.20	2021	2021	2021	2022
Investeringsstøtte i landbruket IN	38,394	-	0,348	-	-	21,576	16,817	-	0,348	10,000	5,000
Sum	38,394	-	0,348	-	-	21,576	16,817	-	0,348	10,000	5,000

I 2018 mottok LUF 75 mill. kroner til investeringsstøtte i landbruket fra LMD. Det er Innovasjon Norge som forvalter ordningen og rapporterer direkte til LMD på bruk av disse midlene.

4 Styring og kontroll

Forvaltningen utføres i overensstemmelse med kravene til måloppnåelse, effektiv ressursbruk og overholdelse av gjeldende regelverk. Landbruksdirektoratet jobber sammen med øvrige bidragsytere med å forbedre rutinene og finne bedre og mer effektive løsninger i forvaltningens delprosesser.

4.1 Måloppnåelse

LUF skal gjennom bruk av økonomiske virkemidler bidra til tiltak som tar sikte på å styrke og bygge ut næringsgrunnlaget på landbrukseiendommer. Landbruksdirektoratet anser at fondets virksomhet i 2020 har bidratt til dette, slik det er dokumentert i denne rapporten.

4.2 Overholdelse av lover og regler og effektiv ressursbruk

Fondet følger reglement for og bestemmelser om økonomistyring i staten. Landbruksdirektoratet vurderer at ressursbruken knyttet til LUF og fondets virksomhet i 2020 i hovedsak har vært effektiv. Ingen vesentlige styringssvikt, feil eller mangler er avdekket i årets løp.

4.3 Internkontroll

Landbruksdirektoratet vurderer at eksisterende rutiner og retningslinjer samt årets gjennomførte kontrolltiltak til sammen sikrer en tilfredsstillende forvaltning av midlene i LUF. Direktoratet vil evaluere om den manuelle rutinen for rapportering fra fylkeskommunene er tilstrekkelig, i påvente av at det etableres systemstøtte til oppfølging av tilskuddsmidler som blir utbetalt til fylkeskommunene.

5 Framtidsutsikter

Midler til LUF over jordbruksavtalen framforhandles hvert år i jordbruksoppgjøret. Omfanget av midlene og fremtidsutsiktene blir derfor årlig diskutert av avtalepartene.

5.1 Prognoser for fondet i perioden 2021 – 2022

Tall i mill kroner

	Regnskap 2020	Prognose 2021	Prognose 2022	Prop 1S 2021
Bevilgning, kap. 1150.50.11	1 260,099	1 295,600	1 295,600	1 295,600
Kompensasjon CO2	0,000			
Engangsmidler	0,000	-	-	-
Renteinntekter	7,781	0,000	0,000	10,200
Andre inntekter	25,278	26,000	26,000	25,200
Bevilgning, kap. 1149.70	42,000	43,300	43,300	
SUM INNTEKTER	1 335,158	1 364,900	1 364,900	1 331,000
Utbetaling av tilskudd fra LUF fondet	1 870,639	1 771,990	1 730,318	1 556,000
Utbetaling av tilskudd finansiert av kap. 1149.71	42,000	43,300	43,300	
SUM UTBETALINGER	1 912,639	1 815,290	1 773,618	1 556,000
RESULTAT	-577,481	-450,390	-408,718	-225,000

Ved beregning av prognose for bevilgning for 2022 er det tatt utgangspunkt i den foreslåtte bevilgningen i Prop 1. S 2020-2021.

Prognosen for renteinntektene for 2021 og 2022 er satt til null. Bakgrunnen for dette er at fondets innskudd er vesentlig redusert, samt at det er en negativ rente i første halvår 2021.

Utbetaling av tilskudd finansiert over kap 1149.71 gjelder skogbruk - skogsbilveier. Under inntekter er tilsvarende beløp ført for bevilgning over kap 1149.71, slik at det ikke påvirker resultatet eller prognosen for resultatet for fondet.

5.2 Prognoser for likviditet for fondet i perioden 2021 – 2022

Likviditeten i fondet ble i 2020 redusert med 541,932 mill. kr. Prognosen viser at likviditeten og egenkapitalen (pkt 2.6) de neste to årene vil bli ytterligere redusert, fordi tilskuddsrammen øker mer enn bevilgningen til fondet. For å unngå negativ egenkapital i 2022, anbefaler direktoratet derfor at egenkapitalen styrkes gjennom tilførsel av engangsmidler, slik at den samsvarer med ansvaret og utbetalinger i fondet.

Tall i mill. kroner

	Regnskap 2018	Regnskap 2019	Regnskap 2020	Prognose 2021	Prognose 2022
Tilført årsbevilgning, renteinntekter og andre inntekter	1 259,735	1 263,374	1 335,158	1 364,900	1 364,900
Netto tilførsel av kapital ifm investeringslån (avdrag - nye lån)	58,624	44,175	35,549	23,783	14,673
Disponibel likviditet	1 318,359	1 307,549	1 370,707	1 388,683	1 379,573
Utbetalinger	1 394,523	1 647,770	1 912,639	1 815,290	1 773,618
Endring i likviditet	(76,164)	(340,221)	(541,932)	(426,607)	(394,045)

Det er ingen utestående fordringer eller langsiktig gjeld i regnskapet, eller framtidige prognoser på det.

5.3 Prognose for fondet 2021 og 2022

Tall i mill. kroner		Prognose	
		2021	2022
Bedriftsretta midlar til investering og utvikling	IN	670,000	670,000
Nasjonale tilretteleggingsmidlar	Ldir	4,332	6,033
Inn på tunet-løftet del 2	Ldir	0,500	7,000
Regionale tilretteleggingsmidlar	FK	48,000	48,000
Områderetta innsats	LMD		
<i>Arktisk landbruk</i>	LMD	3,320	2,730
<i>Fjellandbruket</i>	LMD	3,400	4,000
Rekruttering og kompetanse i landbruket			
<i>Nasjonalt rekrutteringsprosjekt</i>	LMD	0,910	-
<i>Regionale kompetansenettverk for lokalmat</i>	FK	14,700	14,000
<i>Regionale tilskott til rekruttering og kompetanseheving</i>	FK	14,000	14,000
<i>Nasjonal modell for vaksenagronom</i>	FK	17,000	15,000
<i>Mentorordning</i>	LMD/ NRL	4,000	4,000
Forskning og utvikling	Ldir	94,828	66,379
PRESIS- Presisjonsjordbruk i praksis	LMD	4,000	4,000
Matmerk	Matmerk	63,000	63,000
Utviklingsprogrammet	IN	100,000	90,000
Verdiskapingsprogrammet for fornybar energi og teknologiutvikling i landbruket	IN	90,000	93,000
Skogbruk	Ldir	237,000	242,000
Oppfølging av handlingsplan mot villsvin	LMD	2,000	-
Midlar til konfliktføreb. tiltak jordbruk/reindrift	Ldir	4,000	4,000
Spesielle miljøtiltak i jordbruket (SMIL)	Ldir	132,000	132,000
Drenering	Ldir	70,000	70,000
Tilskott til tiltak i beiteområde	SF	23,000	23,000
Handlingsplan for plantevernmidlar	Ldir	12,400	12,000
Klima- og miljøprogram	Ldir	27,000	30,000
Klimasmart landbruk	Ldir	12,000	3,576
Biogass	Ldir	9,000	11,000
Støtte verdsarvområda og utvalde kulturlandskap	Ldir	47,500	47,500
Utviklingstiltak innen økologisk jordbruk	Ldir/SF	34,200	34,100
Administrasjonskostnader	Ldir	3,900	3,900
Utsiktsrydding	Ldir	6,000	1,100
Investeringsstøtte i landbruket	IN	10,000	5,000
KIL	Ldir	-	-
Sum		1 761,990	1 720,318
Tapsavsetning risikolån	IN	-	-
Fylkesvise BU - midler, rentestøtte	IN	10,000	10,000
Sum, inkl rentestøtte og risikolån		1 771,990	1 730,318

Prognosen for 2021 og 2022 gjelder utbetalinger av tilskudd i tab 5.1 som belastes LUF-fondet. Forventede utbetalinger som er finansiert over kap 1149.71 for skogsbilveier er ikke tatt inn i denne tabellen.

6 Årsregnskap

6.1 Ledelseskommentar til årsregnskapet

Formål

Midler fra Landbrukets utviklingsfond skal brukes til tiltak som tar sikte på å styrke og bygge ut næringsgrunnlaget på landbrukseiendommer. Rammer og forutsetninger blir fastsatt av Stortinget hvert år etter jordbruksoppjøret. Utgiftene til administrasjon blir dekket av fondsmidlene etter nærmere retningslinjer og rammer fastsatt av Landbruks- og matdepartementet. Tilskudd og lån som blir betalt tilbake går inn i fondet. Fondets kapital er plassert på rentebærende konto innenfor statens konsernkontoordning i Norges Bank samt gjennom Innovasjon Norge (IN) sin utlånsvirksomhet.

Bekreftelse

Årsregnskapet er avlagt i henhold til bestemmelser om økonomistyring i staten, rundskriv R-115 fra Finansdepartementet og krav fra Landbruks- og matdepartementet i instruks om økonomistyring. Vi bekrefter at bevilgningsrapporteringen og fondsregnskapet gir et dekkende bilde av fondets virksomhet.

Vurdering av vesentlige forhold

Fondsregnskapet for 2020 viser et resultat på -577,5 mill. kroner og egenkapitalen reduseres med tilsvarende beløp. Fondets egenkapital pr 31. desember 2020 er 747,9 mill. kroner, og fondets ansvar er 1 932,545 mill. kroner.

Fondets ansvar har blitt redusert med 118,4 i 2020. Dette er en reduksjon på 6,85 prosent. Hovedårsaken til dette er ordninger som er blitt flyttet til fylkeskommunen, hvor hele rammen og ansvaret er blitt ført over til dem.

Landbrukets utviklingsfond revideres av Riksrevisjonen. Årsregnskapet er ikke ferdig revidert per dags dato. Revisjonsberetningen vil sammen med årsrapporten bli publisert på Landbruksdirektoratets nettsider.

Oslo, 15. mars 2021

Jørn Rolfsen

administrerende direktør

Landbruksdirektoratet

Prinsippnote til årsregnskapet

Årsregnskapet for Landbrukets Utviklingsfond er utarbeidet og avlagt etter nærmere retningslinjer fastsatt i bestemmelser om økonomistyring i staten («bestemmelsene»), fastsatt 12. desember 2003 med endringer, senest 23. september 2019. Årsregnskapet er avlagt i henhold til krav i bestemmelsene punkt 3.4.1 og 3.4.6, nærmere bestemmelser i Finansdepartementets rundskriv R-115 og tilleggskrav fastsatt av Landbruks- og matdepartementet.

Oppstillingen av bevilgningsrapporteringen omfatter endringen i bankbeholdningen i løpet av året, samt innestående beløp i banken pr 31.12. Oppstillingen av resultatregnskapet viser overføringer til fondet, overføringer fra fondet og periodens resultat. Oppstillingen av balansen viser fondets eiendeler samt kapital og gjeld.

Fondets inntekter er bundet til nærmere fastsatte formål med varighet utover ett budsjettår. Ansvar vil fremgå i kapittel 3.2. Landbruksdirektoratet er gitt fullmakter til å overføre bevilgning, samt å utbetale fra fondet.

Oppstilling av fondsregnskapet er utarbeidet med utgangspunkt i bestemmelsene i punkt 3.4.2, de grunnleggende prinsippene for årsregnskapet:

- 1) Regnskapet følger kalenderåret
- 2) Regnskapet inneholder alle rapporterte utgifter og inntekter for regnskapsåret
- 3) Utgifter og inntekter er ført i regnskapet med brutto beløp
- 4) Regnskapet er utarbeidet i tråd med kontantprinsippet.

6.2 Oppstilling av bevilgningsrapportering

Oppstilling av bevilgningsrapportering

Beholdninger rapportert i likvidrapport

	Note	2020	2019
Inngående saldo på oppgjørskonto i Norges Bank		1 193 634 486	1 544 209 540
Endringer i perioden		-535 033 507	-350 575 053
Sum utgående saldo oppgjørskonto i Norges Bank		658 600 979	1 193 634 486

Beholdninger rapportert til kapitalregnskapet (31.12)

Konto	Tekst	Note	2020	2019	Endring
811104	Beholdninger på konto i Norges Bank		658 600 979	1 193 634 486	-535 033 507

Note A

Utgifts-kapittel	Kapittelnavn	Post	Posttekst	Årets tildeling (i kr)
1150	Til gjennomføring av jordbruksavtalen m.m.	50	Tilskudd til Landbrukets utviklingsfond	1 260 099 000

6.3 Fondsregnskap med noter

Landbrukets Utviklingsfond (LUF)

Oppstilling av resultat

<i>Tall i hele kr</i>	Note	2020	2019	Endring
<i>Overføring til fondet</i>				
Overføringer fra andre statlige regnskaper	1	53 280 838	47 662 710	5 618 129
Overføring fra departementer	2	1 281 877 000	1 215 711 000	66 166 000
Sum overføringer til fondet		1 335 157 838	1 263 373 710	71 784 129
<i>Overføringer fra fondet</i>				
Overføring til forvaltningsorganer med særskilte fullmakter		-	-	-
Overføringer til andre statlige regnskaper	3	929 866 222	887 840 793	42 025 429
Overføring til kommuner		-	110 000	-110 000
Overføring til fylkeskommuner	4	196 998 538	29 000 000	167 998 538
Overføringer til ikke-finansielle foretak	5	104 176 431	147 099 137	-42 922 707
Overføringer til husholdninger	5	269 895 431	214 416 022	55 479 409
Overføringer til idelle organisasjoner	5	90 810 138	91 120 746	-310 608
Overføringer til statsforetak	6	320 892 204	278 183 544	42 708 660
Sum overføringer fra fondet		1 912 638 963	1 647 770 242	264 868 721
Periodens resultat		-577 481 125	-384 396 533	-193 084 592
<i>Disponering</i>				
Overføring av periodens resultat til opptjent fondkapital		577 481 125	384 396 533	193 084 592

Oppstilling av balanse

<i>Tall i hele kr</i>	Note	2020	2019	Endring
<i>Eiendeler</i>				
Utlån investeringslån IN	7	47 654 501	83 203 768	-35 549 267
A-konto LUF - IN	8	85 977 513	89 483 051	-3 505 538
Oppgjørskonto i Norges Bank		658 600 979	1 193 634 486	-535 033 507
Sum eiendeler		792 232 993	1 366 321 306	-574 088 313
<i>Fondskapital og gjeld</i>				
Annen kortsiktig gjeld	9	88 489	37 082	51 407
Tapsavsetning BU risikolån	10	44 288 119	40 946 714	3 341 405
Opptjent fondskapital		747 856 386	1 325 337 511	-577 481 125
Sum fondskapital og gjeld		792 232 993	1 366 321 306	-574 088 313

Note 1)

Overføringer fra andre statlige regnskaper

Overføringer fra andre statlige regnskaper er renteinntekter på 7,8 mill. kroner og en overføring på 42 mill. kroner til skogsbilveier som ble bevilget over kapittel 1149. Disse midlene ble forvaltet gjennom LUF da LUF også har en bevilgning til den samme ordningen og et fagsystem for dette. Det er også overført 2 mill. kroner til Verdensarven fra to statsforvaltere og 1,5 mill. kroner fra Reindriftens utviklingsfond til konfliktforebygging.

tall i hele kr

Renteinntekter	7 780 786
Skogsbilveier, bevilget over kapittel 1149	42 000 052
Overføringer fra to Statsforvaltere til Verdensarven	2 000 000
Fra Reindriftens Utviklingsfond til ordningen konfliktforebygging	1 500 000
SUM	53 280 838

Note 2)**Overføringer fra departementer**

I tillegg til årets bevilgning er det overført 21,8 mill. kroner til samfinansiering av Utvalgte kulturlandskap fra Miljødirektoratet.

tall i hele kr

Årsbevilgning	1 260 099 000
Overføring fra Miljødirektoratet	21 778 000
SUM	1 281 877 000

Note 3)**Overføringer til andre statlige regnskap**

Hovedsakelig overføringer til Innovasjon Norge. Det er også overført noe til Landbruksdirektoratet for administrasjon av fondet, samt en overføring på 2 mill. kroner til Miljødirektoratet for tiltak mot villsvin.

Note 4)**Overføringer til fylkeskommuner**

Rekruttering og kompetansemidler.

Note 5)**Overføringer til ikke-finansielle foretak, husholdninger og ideelle organisasjoner**

De fleste tilskuddsutbetalinger på ordninger som forvaltes av Landbruksdirektoratet.

Note 6)**Overføringer til statsforetak**

Gjelder hovedsakelig forskningsmidler som er overført til Norges forskningsråd, skogkultur og skogsbilveier som er overført statsforvalteren, tilskudd til skjøtsel og klima- og miljøprogrammet som er overført til NIBIO.

Note 7)**Utlån investeringslån Innovasjon Norge (IN)**

<i>tall i hele kr</i>	2020	2019
Inngående saldo investeringslån IN	83 203 768	127 379 146
Endring i perioden	-35 549 267	-44 175 378
Utgående saldo investeringslån IN	47 654 501	83 203 768

Tall i mill. kroner					
Investeringslån	Regnskap 2018	Regnskap 2019	Regnskap 2020	Prognose 2021	Prognose 2022
Nye lån	0,000	0,000	0,000	0,000	0,000
Avdrag	-53,451	-43,013	-33,890	-23,033	-14,173
Ekstraordinære avdrag	-3,374	-1,162	-1,153	-0,750	-0,500
Gebyrer	0,000	0,000	0,000	0,000	0,000
Tap på utlån	-1,798	0,000	-0,506	0,000	0,000
Endring	-58,624	-44,175	-35,549	-23,783	-14,673
IB 01.01.	186,003	127,379	83,204	47,655	23,872
UB 31.12.	127,379	83,204	47,655	23,872	9,199
Endring	-58,624	-44,175	-35,549	-23,783	-14,673

Ordningen er avviklet, men det gjøres fremdeles innbetalinger fra gitt investeringslån.

Note 8)

A-konto LUF – Innovasjon Norge (IN)

Landbruksdirektoratet skal i henhold til tildelingsbrevet fra LMD overføre midler terminvis 4-6 ganger per år. Innovasjon Norge anmoder om utbetaling ved behov for midler.

<i>tall i hele kr</i>	2020	2019
Inngående saldo a-konto LUF-IN	89 483 051	76 606 729
Endring i perioden	-3 505 538	12 876 322
Utgående saldo akonto LUF-IN	85 977 513	89 483 051

Note 9)

Annen kortsiktig gjeld

Utbetalinger som er satt på vent på grunn av manglende opplysninger for utbetaling.

Note 10)

Tapsavsetning BU risikolån

Før 2019 hadde Innovasjon Norge et tapsfond BU risikolån landbruk (Tapsfondet), men det ble i 2018 avviklet som eget fond. Avsetningen til tapsrisiko er bokført i balansen i LUF-regnskapet.

LANDBRUKSDIREKTORATET OSLO

POSTADRESSE:
Postboks 1450 Vika, 0116 Oslo

BESØKSADRESSE:
Stortingsgt. 28, 0161 Oslo

TELEFON: 78 60 60 00

E-POST: postmottak@landbruksdirektoratet.no

LANDBRUKSDIREKTORATET ALTA

BESØKSADRESSE:
Løkkeveien 111, 9510 Alta

LANDBRUKSDIREKTORATET STEINKJER

BESØKSADRESSE:
Skolegata 22, C-bygget, 7713 Steinkjer

www.landbruksdirektoratet.no
